

Programul catehetic pentru Postul Adormirii Maicii Domnului

– Sfintele femei române nou-canonizate –
modele de sfințenie pentru omul contemporan
(*Schițe de cateheze*)

1. SFÂNTA CUVIOASĂ FILOFTEIA DE LA PASĂREA (+1833)

12 aprilie

Poate o mamă credincioasă să schimbe lumea? Sfântul Ioan Gură de Aur e de părere că da: „*Dați-mi o generație de mame creștine și voi schimba fața lumii*”, spune el. Această afirmație este, la prima vedere, excesiv de optimistă. Totuși, viețile unora dintre sfintele românce canonizate recent confirmă adevărul ei. Dintre cele 16, doar câteva au trăit întreaga viață în mănăstire. Cele mai multe au fost căsătorite și au avut copii. Iar după ce i-au pierdut pe cei apropiați sau după ce copiii au crescut, cele mai multe dintre ele au ales viața monahală.

O mamă sfântă și fiul ei sfânt

Una dintre mamele de sfinți români este Sfânta Cuvioasă Filoftea de la Pasărea, mama Sfântului Calinic de la Cernica. Renumele fiului îl întrece pe al mamei. Știați, de pildă, că Sfântul Calinic a fost unul dintre primii sfinți canonizați de Biserica Ortodoxă Română? Tot el e și salvatorul Mănăstirii Cernica, pe care a transformat-o dintr-un lăcaș ce funcționa din mila oamenilor într-un centru monahal cu 350 de viețuitori. Astăzi ne vom opri însă asupra biografiei mamei sale, pentru a înțelege cum l-a format pe Sfântul Calinic, ce moștenire i-a lăsat și cât de strânsă a fost legătura dintre ei.

O viață așezată

Cu aproape două sute de ani în urmă, trăia în București o femeie pe nume Floarea Antonescu. Nu știm sigur anul în care a venit pe lume și nici dacă provenea dintr-o familie înstărită sau de oameni simpli. Se știe doar că și-a întemeiat o familie frumoasă alături de Antonie și, împreună cu soțul ei, a crescut patru copii. În familie, credința era pusă pe primul loc și părinții transmiteau asta prin sfaturi și prin fapte. Crescând într-un astfel de mediu, doi dintre fii au ales să aprofundeze relația lor cu Dumnezeu și au devenit oameni ai Bisericii. Unul a fost întâi preot de mir și apoi călugăr. Altul, Constantin, a intrat la doar 16 ani în obștea de la Cernica, unde a primit numele de Calinic. Iar la 30 de ani, a devenit starețul acestei mănăstiri și mai târziu a fost ales Episcop al Râmnicului. După moartea soțului, Floarea Antonescu a decis să

urmeze sfatul fiului ei, Calinic, și să se retragă la Schitul Pasărea, care era administrat pe atunci de Mănăstirea Cernica.

La Pasărea, ea și-a însușit rigorile vieții călugărești și, după o vreme, a devenit schimonahia Filoftea. A trăit în smerenie, în ascultare și în rugăciune, înconjurată de ocrotirea maicilor și vegheată de dragostea fiului ei. Tradiția spune că acesta i-a construit o chilie mică și a dat-o în grija câtorva maici. I-a făcut și o fântână în fața chiliei, la care să ajungă ușor, pentru că, fiind înaintată în vârstă, Cuvioasa Filoftea se mișca cu greutate.

A trecut la Domnul în anul 1833 și a fost îngropată în cimitirul de la Pasărea. După șapte ani, moaștele sale au fost dezgropate și așezate în osuarul mănăstirii, dar nu se mai știe sigur unde anume. Biserica o pomenește în 12 aprilie, la o zi după pomenirea Sfântului Calinic. Legătura atât de strânsă dintre ei în timpul vieții se continuă, așadar, și în veșnicie.

Dacă ar fi să sintetizăm în trei cuvinte viața Sfintei Filoftea de la Pasărea, acestea ar putea fi: discreție, responsabilitate și ascultare. Discreție, pentru că biografia ei a rămas în mare parte ascunsă. Responsabilitate, pentru felul în care și-a împlinit rolurile de soție, de mamă și de monahie. Ascultare, pentru că a răspuns fără ezitare datoriei pe care Dumnezeu i-a pus-o înainte, în fiecare etapă a vieții sale.

Sfințenia poate începe în familie

Legătura dintre Sfânta Filoftea și Sfântul Calinic e foarte asemănătoare cu legătura dintre alți doi sfinți români, care au trăit mai aproape de vremurile noastre, în secolul al XX-lea. Este vorba despre Sfinții Filotimia și Dometie cel Milostiv de la Râmeț. La fel ca Sfânta Filoftea, și Sfânta Filotimia a avut o familie mare. Și ea și-a apropiat copiii de biserică, într-atât încât unul a fost cântăreț bisericesc, unul preot și doi – monahi. Sfânta Filotimia s-a călugărit tot după ce a rămas văduvă. Și ea a fost îngrijită de fiul ei, Sfântul Dometie, care i-a fost îndrumător duhovnicesc. Aceste destine care s-au derulat în mod similar la distanță de un secol dezvăluie un anumit „algorithm” de dobândire a sfințeniei, din care deducem că formarea unui sfânt poate începe cu mult înainte de intrarea acestuia în mănăstire sau de primirea unei slujiri în Biserică. Sfințenia poate începe în familie.

Responsabilitatea părinților de azi

În mare măsură, Sfântul Calinic și Sfântul Dometie au devenit ceea ce au văzut acasă. De aceea, pentru părinți e important să fie atenți la ce exemplu le dau copiilor.

În general, nu trebuie să facem ceva spectaculos, ca să schimbăm în bine lumea din jurul nostru. Putem schimba în bine propria viață și, cel mult, viața celor de care suntem răspunzători. Iar cei de lângă noi pot duce apoi binele mai departe.

Am vorbit astăzi despre Sfânta Filofteia de la Pasărea. Ea a trăit cu multă simplitate și existența ei ne poate părea banală. Totuși, Cuvioasa Filofteia de la Pasărea a avut o viață împlinită, pentru că a dobândit sfințenia și pentru că a dăruit Bisericii un sfânt. Să le cerem ajutorul celor doi sfinți și să-i rugăm să aducă împlinire, înțelegere și credință în familiile noastre. Sfinților Filofteia și Calinic, rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi! Amin.

2. SFÂNTA CUVIOASĂ MAVRA DE PE CEAHLĂU (sec. XVII-XVIII)

4 mai

Imaginați-vă o casă mică, din pământ și din lemn, ascunsă într-o poiană din Ceahlău. E chilia unei maici sihastre. Înăuntru, călugărița își face de lucru și rostește neconținut: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătoasa”. Cine e această femeie care trăiește departe de lume? E Cuvioasa Mavra de pe Ceahlău, o sfântă care și-a dorit o viață ferită de ochii lumii, dar pe care Dumnezeu a vrut să o descopere Bisericii Sale.

Copilăria

S-a născut spre sfârșitul secolului al XVII-lea, într-un sat de pe Valea Bistriței, în apropierea Ceahlăului. La botez a primit numele Maicii Domnului, iar Fecioara Maria i-a fost ocrotitoare. Părinții micuței Maria erau foarte evlavioși. Acasă, au învățat-o primele rugăciuni, au învățat-o să țină post, i-au vorbit despre Dumnezeu, despre sfinți și despre dragostea față de aproapele. Tot ei au dus-o la biserică și la mănăstirile din împrejurimi.

Treptat, dorința de a trăi doar pentru Hristos a crescut în sufletul Mariei. Așa se explică de ce, odată ajunsă la vârsta tinereții, a ales să devină monahie. A pornit deci spre sihăstriile Ceahlăului, căutând un loc în care să îi slujească lui Dumnezeu. Tradiția spune că, pe drumurile întortocheate ale muntelui, o căprioară i s-a alăturat, a însoțit-o și a ascultat-o – cu încrederea cu care fiarele sălbatice îl ascultau pe Adam în Rai, înainte de cădere. În pădure, a întâlnit o bătrână pustnică, pe care a rugat-o să o îndrume. Aceasta a sfătuit-o să meargă la Schitul Silvestru, unde-și va găsi odihna sufletului. Maria a ascultat, înțelegând că întâlnirea fusese un semn divin.

La Schitul Silvestru a fost bine primită de maici și, preț de câțiva ani, a deprins ascultarea, smerenia și rugăciunea. După un timp, a fost tunsă în monahism și a primit numele Mavra. Se spune că dormea foarte puțin, pe un scăunel; ținea post negru, făcea sute de metanii și își mângâia sufletul cu rugăciunea lui Iisus. În plus, pe măsură ce înainta duhovnicește, simțea tot mai mult dorința de a deveni pustnică. Pentru asta, a cerut binecuvântare să se retragă întâi într-o chilie din apropierea schitului și, mai

târziu, mai departe: într-o poiană de sub vârful Ceahlăului. A primit încuviințarea să trăiască singură, dar din acel moment s-a întâmplat ceva.

Pustnica și ucenicele

Pe măsură ce căuta singurătatea, oamenii o căutau pentru sfat. Pe măsură ce se adâncea în tăcerea chiliei și în rugăciunea inimii, Dumnezeu îi trimitea ucenice. Și cu toate că alesese să nu aibă familie și copii, sfânta devenea mamă duhovnicească pentru multe suflete. Se împlineau astfel, fără ca ea să știe, cuvintele Mântuitorului: „*Tot cel ce se smerește pe sine, se va înălța*” (Luca 14, 11).

În preajma căsuței sale au venit maici doritoare de viață sfântă. Împreună, au ridicat chilii și o biserică cu hramul „Schimbarea la față”. Biserica aceea nu mai există azi, însă în locul în care au trăit măicuțele a rămas și se numește „Poiana Maicilor”. Aici, peste ani, s-a construit un schit. Când și-a simțit sfârșitul aproape, Sfânta Mavra le-a rugat pe ucenice să o ierte pentru ce le-a greșit, s-a spovedit, s-a împărtășit și – cu aceeași smerenie cu care a viețuit – a trecut la Domnul. A fost îngropată în poiana unde trăise și se rugase ani la rând, dar nu se știe nici azi unde e mormântul sfintei. Locul rămâne încă o taină.

Taina unei vieți smerite

Cuvioasa Mavra de pe Ceahlău a trăit dorind să fie știută întâi și-ntâi de Dumnezeu, însă Dumnezeu a rânduit ca taina sfințeniei sale să fie cunoscută de oameni.

Viața sa călită duhovnicește prin asceză, prin ascultare, prin rugăciune neîncetată a rămas în conștiințele oamenilor. Iar oamenii au cinstit-o pe Cuvioasa Mavra, pictând-o cu aureolă în biserici și în mănăstiri încă de dinainte de a fi canonizată. Cu cât s-a smerit mai mult, cu atât Dumnezeu a înălțat-o mai mult. În plus, i-a oferit daruri duhovnicești atât de mari, încât până și animalele sălbatice o ascultau, așa cum pe Sfânta Teodora de la Sihla o ascultau păsările care o hrăneau cu firimituri de la trapeza mănăstirii. În Evanghelia după Matei se spune că Tatăl Ceresc, „Care vede în ascuns”, răsplătește (6, 18). Viața și posteritatea Sfintei Mavra arată cu câtă generozitate i-a răsplătit Dumnezeu râvna discretă. Să fim încredințați că Tatăl nostru răsplătește pe oricine se străduiește să ducă o viață curată. De multe ori, noi nu vedem eforturile, rugăciunea și binele făcute în taină. Dar Dumnezeu le vede pe toate și nu rămâne dator.

Cu Dumnezeu în inimă

Sfânta Mavra de pe Ceahlău ar putea fi un model mai ales pentru tinerele care doresc să devină monahii. Cei care aleg altă cale în viață ar putea învăța de la ea perseverența în atingerea unui obiectiv și smerenia de a-l îndeplini după voia lui Dumnezeu, nu după voia proprie. Maica și-a dorit să devină pustnică, însă Dumnezeu a vrut ca ea să nu trăiască până la sfârșitul vieții în izolare totală, ci să îi îndrume pe alți oameni. Nu a dus mereu viața sihăstrească pe care și-a dorit-o, dar a făcut o sihăstrie în inima muntelui. Și în inima sa, în care i-a primit pe Dumnezeu, pe Maica Domnului și pe sfinți. La fel ca ea, fiecare poate găsi măcar un loc în care să stea de vorbă pe îndelete cu Dumnezeu.

Un loc în care sufletul să își găsească odihna și mângâierea, în ritmul rugăciunii care a însoțit întreaga viață a Sfintei Mavra: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi, păcătoșii! Amin.

3. SFÂNTA CUVIOASĂ MATRONA DE LA HUREZI (1852-1935)

5 mai

În urma unor lucrări de restaurare de la Mănăstirea Hurezi din județul Vâlcea au fost scoase la lumină rămășițele pământești ale starețelor care au condus așezământul de-a lungul vremii. Printre ele, răspândind o mireasmă deosebită, se găseau și moaștele unei cuvioase maici. Era și ea o fostă stareță. Numele și anul trecerii sale la cele veșnice erau încrustate pe o cărămidă așezată în mormânt: Matrona, 1935. Despre Sfânta Cuvioasă Matrona de la Hurezi vom vorbi astăzi.

Chemarea

Sfânta Matrona (Maria) Ciupelea a venit pe lume în 2 august 1852, în Săliștea Sibiului. S-a născut într-o familie simplă. Tatăl ei, Nicolae, era cioban și în a doua parte a vieții a devenit călugăr la Muntele Athos. Pe când avea doar cinci ani, micuța Maria a fost dusă de mama ei într-un pelerinaj la Mănăstirea Sărăcinești din județul Vâlcea. Aici, copila a fost atât de încântată de frumusețea locului, încât nu a mai vrut să plece acasă, iar mama a decis să o lase în grija maicilor. Întâmplarea poate părea șocantă. Pe de o parte, un copil de cinci ani nu are discernământul necesar să hotărască ce se va întâmpla cu viitorul lui. Pe de altă parte, un părinte nu decide destinul propriului copil după o impresie de moment.

Dorința fetei a fost considerată însă de mama ei un semn prin care Dumnezeu i-a arătat că Maria este chemată să devină monahie. În virtutea acestei credințe, mama a lăsat-o în grija lui Dumnezeu, alegere prin care a pus în practică îndemnul „*Toată viața noastră lui Hristos, Dumnezeu, să o dăm*”. Fetița nu și-a schimbat hotărârea nici când a văzut că mama ei pleacă acasă, nici peste o zi, nici peste o lună, nici peste un an. Nu s-a răzgândit niciodată. Această statornicie avea să arate că alegerea ei fusese o lucrare tainică a Harului și că viața monahală era, într-adevăr, chemarea sa. A trecut timpul și, la vârsta de 16 ani, Maria a fost tunsă în monahism, primind numele de călugărie Matrona. A viețuit la Sărăcinești până în 1873, după care s-a mutat cu întreaga obște la Hurezi. Aici, Cuvioasa Matrona a rămas până la sfârșitul vieții.

Când avea 71 de ani, maicile de la Hurezi au ales-o stareță, ascultare pe care a îndeplinit-o doi ani. Era o perioadă marcată de lipsuri și, în obște, nu domnea armonia

care ar trebui să existe într-o mănăstire. Maica Matrona le-a îndrumat atunci pe maici să rămână unite, să păstreze buna rânduială și liniștea duhovnicească. În 1926, s-a îmbolnăvit grav. Gândindu-se că i se apropie sfârșitul, s-a rugat la Maica Domnului să mijlocească înaintea Fiului ei trecerea sa în pace la cele veșnice. În a patruzecia zi de suferință, Maica Domnului i s-a arătat și a întrebat-o: „Ce voiești?”. Sfânta i-a spus: „Maica Domnului, ia-mă, căci nu mai pot de dureri!” Drept răspuns, Preacurata a vindecat-o și i-a dăruit ani buni, pe care Cuvioasa Matrona i-a trăit în rugăciune neîncetată.

Cu rugăciunea pe buze și cu toiagul în mână, mergea și se întorcea de la biserică, fiind nelipsită de la slujbe. Pentru a sugera stăruința cu care Sfânta Matrona și-a depășit neputințele fizice, în icoana sa este înfățișată cu un toiag.

Sfânta Matrona a știut când va pleca din această lume și s-a pregătit pentru întâlnirea cu Hristos. Mai întâi, s-a spovedit, s-a împărtășit, s-a îmbrăcat în hainele de călugărie. După aceea, și-a chemat ucenicele pentru a le cere iertare și pentru a le da ultimele sfaturi: *„Vă rog să trăiți în iubire, în smerenie și în ascultare. Niciodată să nu lipsiți de la biserică. Să nu adunați avere pe pământ, nici bani, nici haine, că acestea ne despart de dragostea lui Hristos. Rămâneți în mănăstire până la moarte, oricâte ispite veți avea. Iar eu mă voi ruga lui Dumnezeu pentru mănăstire și pentru sfințiile voastre.”*

În dimineața zilei de 5 mai 1935, s-a trezit devreme, s-a rugat și i-a cerut unei călugărițe care îi era ucenică să îi citească Acatistul Bunei Vestiri. La finalul acatistului, bătrâna Matrona s-a alăturat rugăciunii și a rostit: „Bucură-te, Mireasă, pururea Fecioară!”. Au fost ultimele ei cuvinte.

Ocrotitoarea

Sfânta Matrona de la Hurezi a trăit 83 de ani și pe cei mai mulți i-a petrecut în mănăstire. Viața ei a fost marcată de o statornicie rară, de o predare totală în brațele părintești ale lui Hristos și de o fidelitate extraordinară față de obștea în care a viețuit. Dumnezeu i-a răsplătit această fidelitate și i-a dăruit sfințenia. Obștea de la Hurezi se bucură astăzi de darul ei, Sfânta Matrona fiind – din viața de dincolo – ocrotitoarea spirituală a maicilor de aici. În egală măsură, ea ar putea fi ocrotitoarea tinerelor și a adolescentelor care își doresc să aleagă viața monahală. Sfintei îi pot cere ajutorul și cei care, fiind necăsătoriți, aleg să trăiască în curăție trupească și sufletească. Totodată, în Sfânta Matrona găsesc un aliat și familiile care vor să își crească copiii în credință, așa cum și ea a fost crescută de mama sa și de maicile de la Sărăcinești.

Cuvioasa Matrona de la Hurezi a intrat în mănăstire încă din copilărie, dar nu vârsta la care a început viața monahală o face sfântă. Ea a dobândit sfințenia prin felul curat în care a ales să trăiască în fiecare zi: în rugăciune, în iubire, în ascultare, în smerenie, în armonie cu maicile din obștea sa. Sfânta Matrona le-a lăsat monahiilor de la Hurezi un testament duhovnicesc cu sfaturi utile și pentru noi. Astfel, ea ne îndeamnă să trăim în unitate, în iubire și în smerenie, să nu punem bunurile materiale mai presus de Dumnezeu și să rămânem devotați Bisericii.

Să o rugăm pe Sfânta Cuvioasă Matrona să ne învețe fidelitatea față de Biserică. Să ne dezvăluie cum să păstrăm unitatea în familiile și în comunitățile noastre. Să ne ajute să fim statornici în credință, în iubire și în smerenie. Amin.

4. SFÂNTA MĂRTURISITOARE BLANDINA DE LA IAȘI (1906-1971)

24 mai

„Ori Dumnezeuul tău, ori noi! Ai trei zile să te hotărăști.”

Cum ați reacționa la un asemenea ultimatum rostit de cineva din familie? Sfânta Mărturisitoare Blandina de la Iași a fost pusă exact în această situație de însuși fiul ei, pe care nu-l văzuse de 15 ani, pentru că fusese deportată în Siberia. Îl lăsase acasă adolescent, acum era bărbat căsătorit și îi cerea să opteze între două lucruri vitale pentru ea: familia și Dumnezeu. Vom descoperi în cele ce urmează cum a răspuns Sfânta Blandina acestei provocări. Și vom afla câteva întâmplări din viața sa.

Viața basarabeană

Blandina Gobjilă s-a născut în 1906 în Grușenți-Chelmești, un sat din Basarabia. Părinții ei, preotul Zaharia Popovici și preoteasa Serafima, i-au oferit o educație aleasă și au înconjurat-o cu multă dragoste. De mică, Blandinei îi plăcea să stea în biserică, să asculte cântările și să învețe rugăciuni. Iar această dragoste de casa lui Dumnezeu a însoțit-o întreaga viață. Anii au trecut, Blandina a devenit învățătoare și în 1926, s-a căsătorit cu Gheorghe Gobjilă, cu care a avut un fiu, Vladislav. Părea că viața lor va curge liniștită, însă a izbucnit Al Doilea Război Mondial, sovieticii au ocupat Basarabia și, pentru românii de acolo, au început persecuțiile.

Puterea credinței în gerul Siberiei

În 4 mai 1941, soldații sovietici l-au arestat pe soțul Blandinei. Apoi, la scurt timp, au arestat-o și pe ea, acuzând-o că ar fi vrut să fugă în România. Scoasă din casă, despărțită de fiul ei și urcată într-unul din trenurile deportării, Blandina pornea pe un drum al suferinței care avea să dureze 15 ani. O vreme a fost închisă într-un penitenciar din Kazan (Republica Tătară) unde, printr-o minune, și-a reîntâlnit soțul, care era întemnițat tot acolo. Înainte să se despartă pentru totdeauna, el i-a încredințat un mesaj pentru fiul lor: *„Te rog foarte mult, dacă Dumnezeu îți ajută să te eliberezi, transmite-i copilului nostru dragostea mea, să-i spui că eu, murind nevinovat în chinuri grele, îl rog să fie om de omenie și cinstit întotdeauna.”*

Cuvintele acestui tată arată noblețe sufletească, o dragoste imensă și grija pentru valorile pe care vrea să i le lase moștenire fiului: omenia și onestitatea. Gheorghe Gobjilă a murit de foame într-un lagăr sovietic, iar Blandina a fost deportată din Kazan în Siberia. Aici, a îndurat multe lipsuri, în frig și în suferință, ajungând de câteva ori chiar și în pragul morții. În locul ei, altcineva s-ar fi prăbușit psihic sau și-ar fi pierdut credința. Însă Sfânta Blandina și-a găsit puterea în rugăciune. Deseori când îi era greu, se gândea la suferințele Mântuitorului și asta îi aducea multă pace. Când îi era foame, împărțea fărâma ei de pâine cu cei mai slabi decât ea. Când era umilită, răbda în tăcere. Când ceilalți deținuți plâneau, îi mângâia și le vorbea despre dragostea lui Hristos.

Oriunde a muncit – la spital, ca spălătoreasă; la bucătărie; la câmp, într-o fabrică de unt sau ca gestionară într-un depozit de alimente – s-a remarcat prin corectitudine și prin hărnicie. După ce a fost eliberată, nu i s-a dat voie să plece acasă imediat. A fost obligată să mai rămână în exilul siberian, dar în ultimii cinci ani a avut-o alături pe mama ei, ceea ce i-a mai alinat dorul de casă și i-a mai mângâiat sufletul. În cele din urmă, a primit permisiunea să se întoarcă acasă în Basarabia și, după aceea, să plece în România, unde spera că va trăi o bătrânețe liniștită lângă fiul ei.

Cea mai grea încercare

În 1957 a ajuns în România, l-a reîntâlnit pe Vladislav și el a găzduit-o puțină vreme, întâi la București și apoi la Iași. Bucuria revederii a fost însă de scurtă durată, pentru că, la un moment dat, el și soția lui i-au zis: „Ori Dumnezeuul tău, ori noi!”. Și i-au dat trei zile să aleagă între acestea. Cei doi tineri se temeau pentru soarta lor, într-o vreme în care credința era considerată de regimul comunist un delict. În plus, pentru ei, statutul social era mai important decât mama.

Sfânta Blandina nu a stat prea mult pe gânduri. A rostit o replică ce ne amintește de cuvintele Mântuitorului, din Evanghelia după Matei: „*Cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; și cel ce iubește pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine*” (Matei 10, 37). Le-a zis atât: „Eu de orice mă lepăd, dar de Dumnezeu nu mă lepăd! Nu trebuie să mă gândesc trei zile, vă spun acum: dacă nu se poate să fiu și cu Dumnezeu și cu voi, atunci Îl aleg pe Dumnezeu”. „Du-te unde vrei”, i-a poruncit atunci băiatul. Și Sfânta Blandina a plecat.

Ocroțită de Sfânta Parascheva

A mers direct la Catedrala Mitropolitană din Iași. S-a prăbușit în lacrimi deasupra raclei Sfintei Parascheva și în fața icoanei Maicii Domnului, cerându-le să nu

o lase, mai ales că acum nu avea nici casă, nici masă. Într-o dimineață, a primit un semn că rugăciunile i-au fost ascultate: un diacon al Catedralei a găsit-o la biserică, a rugat-o să îl ajute la curățenie și sfânta a acceptat. De atunci și până la sfârșitul vieții a măturat, a spălat și a îngrijit biserica cu aceeași bucurie cu care alții îndeplinesc cele mai înalte slujiri. Odată, o cunoștință a atenționat-o că ar trebui să țină la prestanța ei de fostă învățătoare și să nu mai spele în biserică. Ce a răspuns Sfânta Blandina? „Nu mă rușinez niciodată să spăl picioarele Mântuitorului.” După o vreme, a venit la ea Vladislav, care avea mari probleme. A căutat-o, i-a cerut iertare și i-a mai cerut să se roage pentru el. Mama nu i-a reproșat nimic. L-a primit cu brațele deschise, l-a iertat, s-a rugat fierbinte Sfintei Parascheva, iar ajutorul nu a întârziat să apară.

Trecerea la Domnul și recunoașterea sfințeniei

Sfânta Blandina (sau „Mama Blondina” cum o alintau oamenii) și-a petrecut ultima parte a vieții în casa unei familii milostive. A fost bolnavă de cancer și a îndurat durerile fizice cu răbdarea cu care îndurase toate suferințele din viața ei. A părăsit această lume în 24 mai 1971, fiind înmormântată în Cimitirul Eternitatea din Iași. Își dorea să treacă la cele veșnice între Paști și Înălțare, ca să i se cânte „Hristos a înviat!” și Dumnezeu a ascultat-o, căci a murit cu câteva zile înainte de acest praznic. La înmormântarea ei au fost aproape toți preoții care slujeau în Iași. Și mulți oameni au însoțit-o pe ultimul drum.

Printre aceștia și fiul ei, Vladislav, care a spus: „Atâta lume a prețuit-o și a iubit-o și eu n-am știut să o prețuiesc!... Îmi dau seama că n-am cunoscut-o pe mama – am avut o mamă sfântă”. Peste ani, Biserica i-a dat dreptate. Mama sa a fost canonizată, devenind Sfânta Mărturisitoare Blandina de la Iași. O pomenim în 24 mai.

Moaștele sale se găsesc în Catedrala Mitropolitană din Iași. Mulți ani, Sfânta Blandina nu a avut o casă a ei, dar acum stă în locul pe care l-a iubit cel mai mult și îi primește pe pelerini.

Alți sfinți basarabeni

Destinul Sfintei Blandina e o icoană vie a suferințelor îndurate de sutele de mii de români din Basarabia, deportați sau închiși. Printre ei sunt și doi sfinți care au fost canonizați de Biserica noastră în 2024. Primul e Sfântul Preot Mucenic Alexandru Baltagă (1861–1941), care a fost deputat în Sfatul Țării și a votat Unirea Basarabiei cu România, în 1918. La aproape 80 de ani, a fost arestat de NKVD și acuzat de uneltire împotriva regimului, doar pentru că semnase actul Unirii. A fost închis în Chișinău, torturat, umilit și chinuit, iar apoi deportat în Kazan, unde a murit ca un martir.

Al doilea, Sfântul Cuvios Mărturisitor Iraclie din Basarabia (1893–1964), a fost monah și apărător neobosit al credinței. A îndurat opt ani de muncă silnică în Siberia pentru „propagandă antisovietică”. În lagăr, a continuat să îi spovedească, să îi mângâie și să îi întărească duhovnicește pe ceilalți deținuți.

De unde vine puterea în suferințe?

Cum au rezistat acești oameni? Nu au renunțat la Dumnezeu și astfel au găsit puterea de a trece prin cele mai grele încercări. E aproape imposibil să primim încercările vieții fără să cârtim sau fără să întrebăm măcar o dată: „De ce, Doamne?” Dar dacă în cel mai mare iad pământesc rămânem lângă Dumnezeu, transformăm calvarul nostru într-o scară către Cer.

Sfânta Blandina a cunoscut calvarul deportării, renegarea de către propria familie, sărăcia și boala. În fiecare moment dificil al vieții, a acționat conform crezului său: „*Eu de orice mă lepăd, dar de Dumnezeu nu mă lepăd!*” Noi ce am fi făcut, în locul ei?

Să ne rugăm Sfintei Blandina de la Iași să ne dea curajul de a-L mărturisi pe Dumnezeu și puterea de a-L alege pe El, orice ar fi.

5. SFÂNTA CUVIOASĂ ELISABETA DE LA PASĂREA (1970–2014)

5 iunie

Sfânta Cuvioasă Elisabeta de la Pasărea este unul dintre primii sfinți ortodocși canonizați din secolul al XXI-lea. O tânără din Bucovina, dintr-o familie simplă și numeroasă, a ales pustia în vremea noastră și a strălucit asemenea sihaștrilor de demult. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a canonizat-o pe 1 iulie 2025, cu prăznuire în ziua de 5 iunie.

Rodica Lazăr s-a născut în data de 16 iulie 1970, în localitatea Moldova-Sulița din județul Suceava. A fost unul dintre cei unsprezece copii ai familiei Vasile și Maria Lazăr, dintre care doi au murit de mici. După ce a terminat cele zece clase obligatorii, a plecat împreună cu două verișoare în pelerinaj la mai multe mănăstiri din România. Ajunsă la Mănăstirea Pasărea, s-a decis să intre în viața monahală și a trimis familiei o scrisoare prin care i-a anunțat de hotărârea ei.

În 12 decembrie 1990 a fost tunsă rasoforă cu numele Elisabeta de către duhovnicul Mănăstirii Pasărea, arhimandritul Macarie Ioniță. În cadrul mănăstirii a lucrat la atelierul de cizelură al Patriarhiei Române, apoi în 1996 a fost transferată la Așezământul Românesc de la Ierusalim, unde a slujit ca paracliseră și cântăreață la strană.

S-a îmbolnăvit grav și a trecut printr-o experiență duhovnicească, asemănătoare morții clinice, în timpul căreia a văzut raiul și iadul. Această experiență cutremurătoare a schimbat cursul vieții sale. A mers la Sfântul Cleopa de la Sihăstria și la Părintele Arsenie Papacioc, cărora le-a istorisit experiența sa. Aceștia i-au dat binecuvântarea lor, confirmând că totul este de la Dumnezeu. De la Ierusalim, Sfânta Elisabeta s-a întors și cu un odor de mare preț — cureaua Sfântului Ioan Iacob de la Neamț, pe care o primise de la maica Magdalena, sora Părintelui Ioanichie, ucenic al sfântului. Maica o purta tot timpul. Cu acea curea s-a apărât o dată de un urs. S-au făcut și minuni cu ea, mai ales la femeile care nu puteau să nască sau nu puteau avea copii.

În anul 2003, simțind chemarea unei vieți mai retrase, la îndemnul Părintelui Arsenie Papacioc de la Techirghiol, maica Teodora s-a retras în singurătate pe Muntele

Giupalău, unde a trăit ca pustnică, în aspră nevoie, rugăciune și meditație. Cu multă osteneală, și-a săpat un bordei sub pământ. Intrarea lui era acoperită la suprafață cu mușchi de pădure. În primii doi ani de pustnicie, nu a văzut fața niciunui om, suferind bătaii și chinuri înfricoșătoare de la duhurile rele.

În 19 aprilie 2006 a fost tunsă în schima mare, primind din nou numele Elisabeta. Părintele Macarie i-a schimbat numele din Teodora în Elisabeta „ca să i se mai piardă urma”, deoarece începuse să fie căutată de oameni. Sfânta Elisabeta era în comuniune cu animalele; spunea că mai mult se teme de oameni decât de fiare.

Un părinte care i-a fost apropiat povestea că în momentul în care și-a pus pe cap căciula primită de la sfântă, a început să se roage cu Rugăciunea lui Iisus în mod continuu și cursiv — tocmai datorită harismei rugăciunii neîncetate pe care o avusese sfânta. Monahia Pelaghia, ucenica sa din anii 2010–2014, mărturisește: *„Te binecuvântează pentru orice lucru pe care îl făceai. Ți dădea multe binecuvântări: Dumnezeu să te binecuvânteze, Maica Domnului să te ocrotească, să te ajute, să te miluiască.”*

Bolnavă de cancer, s-a întors în anul 2014 la Mănăstirea Pasărea, unde și-a continuat rânduiala de rugăciune și nevoie dobândită în anii petrecuți în pustie. La doar 44 de ani, în data de 5 iunie 2014, s-a mutat la Domnul. În 16 ianuarie 2026 a fost deshumată, urmând ca sfintele moaște să fie puse la închinare în biserica Mănăstirii Pasărea. Proclamarea locală a canonizării a avut loc la 5 iunie 2026.

Sfânta Elisabeta de la Pasărea ne arată că sfințenia este posibilă și în zilele noastre. O tânără din secolul nostru a ales Crucea în locul lumii, pustia în locul confortului, rugăciunea neîncetată în locul zgomotului. Viața ei în Munții Giupalău ne amintește că Dumnezeu nu Și-a retras harul din lume — îl oferă oricui îl caută cu toată inima, în orice veac. Că mai avem sfinți printre noi este dovada că lumea nu e pierdută.

6. SFÂNTA CUVIOASĂ OLIMPIADA DIN FĂRCAȘA (1880-1967)

4 iulie

Sfânta din icoană și lucrul de mână

Într-una dintre icoanele cu sfintele românce canonizate recent, vedem o femeie îmbrăcată la fel ca bunicile noastre de la țară, în zi de sărbătoare. Ea poartă o ie, iar pe deasupra ceva ce seamănă cu un pieptar tocit de atâta purtat. Cu o mână binecuvântează, iar în cealaltă ține două andrele și un lucru de mână început. Oare la ce lucrează sfânta? Poate la o pereche de șosete groase, pentru un om al nimănui. Poate la o păturică, pentru un copil nou-născut. Sau poate la o haină pentru cineva din familia ei.

O sfântă dintr-un sat uitat de lume

Sfânta aceasta este Cuvioasa Olimpia sau Olimpiada din satul Fărcașa, mama Sfântului Petroniu Tănase de la Prodromu. O femeie până nu demult anonimă, dintr-un sat despre care nu știam mai nimic, decât cel mult că, în romanul Baltagul, e unul dintre locurile în care Vitoria Lipan poposește, ca să afle informații despre soțul dispărut. Acum, Dumnezeu face cunoscută această localitate, prin cei doi sfinți ai săi. Mamă și fiu.

Sfânta Olimpiada a locuit doar în satul natal, a fost îngropată aici, iar acum moaștele sale se găsesc în biserica satului – pe care a iubit-o și din care era nelipsită în timpul vieții. Olimpia sau Olimpiada a Saftel s-a născut în 8 septembrie 1880, ziua în care sărbătorim Nașterea Maicii Domnului. La 23 de ani, s-a căsătorit cu Ion Tănase, împreună cu care a avut opt copii. Mai întâi, a născut cinci fete și, pentru că își dorea foarte mult un fiu, I-a promis lui Dumnezeu că, dacă îi va dăruia unul, I-l va încredința. Dumnezeu a ascultat-o și, astfel, s-a născut Petru, cel care avea să îmbrățișeze viața monahală și să devină sfânt. Mama Olimpiada și-a ținut promisiunea și, la 14 ani, l-a dus pe copil la Mănăstirea Neamț. Iar când el a ales să se călugărească, a considerat acest lucru o mare binecuvântare. După Petru, s-au mai născut o fată și un băiat, Dumitru, care a pierit în război.

Întrucât avea mulți copii, sfânta se lupta și cu multe responsabilități familiale. Cu toate acestea, reușea și să țină casa, și să le fie sprijin oamenilor din sat. În

comunitate era cunoscută ca Moșica Anica sau Moșica Nica, pentru că le ajuta pe femei să își aducă pe lume copiii. În plus, îi hrănea pe cei flămânzi, îi îmbrăca pe cei săraci, sfătuia, încuraja și era foarte săritoare.

În 1942, a rămas văduvă, căci soțul ei, care avea – pe atunci – 70 de ani, s-a îmbolnăvit și a murit. Deși pare incredibil, la acea vârstă era pe front: pe de o parte pentru că își iubea țara, iar pe de alta – pentru că, probabil, armata nu avea personal suficient. Sfânta Olimpiada a purtat 25 de ani crucea văduviei și, când a venit timpul să plece din această lume, i s-a descoperit în mod tainic că sfârșitul îi este aproape. Cu trei zile înainte de a închide ochii pentru totdeauna, a văzut trei îngeri care veneau după sufletul ei. În plus, l-a visat și pe Dumitru, mezinul mort pe front. În visul mamei, el era un băiețel fericit, îmbrăcat într-o cămășuță albă și se bucura de florile dintr-o livadă mare. Prezența lui era mângâietoare și încurajatoare.

În acele zile, s-a spovedit, s-a împărtășit, iar după aceea, nu a mai mâncat nimic, gustând din când în când doar apă proaspătă de izvor. Până în ultima clipă petrecută pe pământ, s-a rugat și a cântat preamărindu-l pe Dumnezeu. Pe patul de moarte repeta: „Primește, Doamne, pe toți care vin la Tine și mă primește și pe mine!” Așa cum făcuse întreaga viață, gândul îi era întâi la ceilalți, iar pe ea însăși se lăsa la urmă. S-a gândit mai mult la sine doar când i-a amintit fiicei care o veghea cum să îi facă înmormântare și pomenirile. Înainte să se despartă pentru totdeauna, i-a spus acesteia „Iartă-mă!”, după care – cu lumânarea aprisă și cu un zâmbet pe chip – a trecut la cele veșnice, în 4 iulie 1967, iar acum face parte din rândul sfințelor noastre.

Un portret emoționant, trei însușiri care ne rămân în minte

Știm toate aceste detalii biografice din singura mărturie scrisă despre Sfânta Olimpiada, mai exact din însemnările fiului ei. Sfântul Cuvios Petroniu de la Prodromu i-a făcut un portret emoționant, iar dintre toate calitățile pe care i le-a creionat, amintim doar trei. Mai întâi, seriozitatea cu care și-a îndeplinit îndatoririle casnice. A fost o mamă bună și o gospodină neîntrecută. Ea torcea, ea țesea, ea făcea singură îmbrăcămintea pentru membrii familiei. În plus, se îngrijea de întreaga gospodărie: „Ea la vite, ea la ogor, până au crescut copiii mari, ea la toate”, scrie Sfântul Petroniu. În al doilea rând, milostenia. Deși avea greutăți materiale, îi chema la masă pe străini și pe săraci, îi ospăta „și-i odihnea”, chiar dacă soțul o mustra uneori, „că-i prea cu mână spartă”. Sfânta Olimpiada nu se supăra și-i oferea fiecărui musafir măcar un măr, o pară sau un ou. O nepoată își amintește că nu trecea o zi fără ca bunica Olimpiada să dăruiască ceva, iar dacă se-ntâmpla să nu mai aibă nimic, dădea o cană cu apă sau o vorbă care mângâia sufletele. În plus, dădea de pomană pentru cei

adormiți, le făcea cu sfințenie parastasele și nu uita să îi pomenească în rugăciuni.

Când ea primea milostenie la biserică de la femeile mai tinere (după cum era obiceiul locului), nu păstra nimic. Din acei bani, cumpăra lumânări și le aprindea la icoana Maicii Domnului, iar acasă făcea câte 10 metanii pentru fiecare bănuț și se ruga pentru sănătatea celui care o miluise.

În sfârșit, Sfânta Olimpiada a fost foarte credincioasă. Deși era neștiutoare de carte, învățase multe lucruri din viețile sfinților, putea să reproducă rugăciuni și tropare, precum și pasaje întregi din Sfânta Evanghelie și din Psalmi. Ținea toate sărbătorile, nu lipsea de la biserică și îi încuraja pe copii să facă la fel. Ea și soțul ei îi învățaseră cu o anumită rânduială în pregătirea pentru Sfânta Liturghie. Cu o seară înainte, mama îi „primenea” pe copii, iar duminica dimineața, tatăl se trezea devreme, își făcea rugăciunea, citea acatistul Domnului Hristos din Ceaslov, iar apoi le citea copiilor din Noul Testament. După aceea, familia pleca la biserică, nu înainte să își ceară iertare unii de la alții și de la vecini spunând „Iertați” și „Dumnezeu să te ierte”.

Sfânta Olimpiada ținea toate posturile și aștepta praznicele cu multă evlavie. În Postul Mare, gătea din timp tot ce era necesar pentru masa de Paști și, când Sfântul Petroniu i-a lăudat odată bucatele, i-a răspuns astfel: *„Nu pentru mâncat le-am făcut așa de frumoase, că nici nu-mi vine să mă ating de ele, ci pentru că așa-i de mândră fața Domnului Hristos la Paști”*. În Săptămâna Sfințelor Pătimiri, trăia fiecare zi la o intensitate sufletească maximă, ca și cum ar fi fost martoră la supliciile Mântuitorului.

În Joia Mare obișnuia să plece de dimineață de acasă pe la oameni și să îi ajute. Odată, a fost la o vecină bolnavă căreia i-a dus un dar și căreia i-a spălat picioarele, așa cum și Iisus a spălat picioarele apostolilor, la Cina cea de Taină: „Domnul Hristos să spele picioarele ucenicilor și eu să nu fac nimic pentru El?” întreba Sfânta Olimpiada. „Am făcut și eu măcar atât” a explicat ea. „Am spălat picioarele Marioarei lui Gavril, care zace în pat, și i-am tras o pereche de colțuni noi în picioare”.

O mamă bună, o gospodină pricepută, o moașă blândă și empatică, o consăteancă iubitoare și o bună creștină. Aceasta a fost Sfânta Olimpiada. Dar sunt aceste calități suficiente, pentru a dobândi sfințenia?

Două sfinte de la două capete de lume. Aceeași misiune

Vom deduce răspunsul la întrebare, după ce vom cunoaște o sfântă care i-a semănat destul de mult, deși a trăit la celălalt capăt al lumii: Sfânta Olga din Alaska. S-a născut în 1916, a fost o eschimosă convertită, a devenit preoteasă și mamă a 13 copii, din care au supraviețuit opt. A avut grijă de gospodărie și de creșterea copiilor,

și-a susținut soțul care slujea în satul lor și în alte 12 așezări îndepărtate. Le făcea haine și încălțăminte oamenilor nevoiași, dar îi ajuta și la treburile gospodărești. Era moașa femeilor din satele în care soțul ei slujea și salvatoarea celor care treceau prin abuzuri. Era o adevărată mamă , pentru credincioși, o îndrumătoare și o prietenă. A trăit până în 1976, când a murit de cancer.

Cum putem câștiga Cerul?

Sfânta Olimpiada din Fărcașa și Sfânta Olga din Alaska și-au câștigat sfințenia cu hainele ieșite din mâinile lor și dăruite celor care sufereau de frig. Cu fiecare viață pe care au adus-o pe lume, cu fiecare rugăciune, cu fiecare suflet întors la Dumnezeu. Cu blândețea lor, cu empatia lor, cu smerenia lor. Au fost niște femei obișnuite. Dar statornicia cu care au făcut binele e extraordinară. Statornicia cu care i-au slujit și i-au ajutat pe ceilalți. Să ne gândim care este slujirea noastră și ce fapte bune putem face, zi de zi. Pare puțin, dar sfințenia se poate câștiga și cu lucruri mici, săvârșite cu smerenie, cu credință, cu dragoste. Și, mai ales, cu perseverență. Asta înțelegem din viața Sfintei Olimpiada și a altor sfinte. Asta putem să facem și noi.

Sfânta Cuvioasă Olimpiada din Fărcașa, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi!

7. SFÂNTA FILOTIMIA DE LA RÂMEȚ (1896-1989)

6 iulie

Mângâiere pentru mama

Cu mai bine de cinci decenii în urmă, un fiu trimitea acasă o scrisoare care începea așa:

7 decembrie 1950

Dragii noștri,

Cu data zilei de mai sus am avut o mare bucurie, pe care nu mă rabdă inima să nu vi-o împărtășesc și vouă. În această zi am prăznuit-o pe Sfânta Muceniță Filofteia, Sfântulița noastră de la Argeș. Cu această ocazie fericită mi-am adus aminte și de voi, însă îndeosebi de mama, care s-a învrednicit de la Cel de Sus să-i poarte numele ei preascump și preafrumos... Această scrisoare vi-o trimit, așadar, la toți, dar mai mult drept mângâiere și întărire mamei, pe care Domnul Dumnezeu să o învrednicească să-și continue firul vieții și de acum înainte, cu aceeași cinste și sănătate ca și până aici! Cât despre mine, neștearsă va rămâne de acum și până la sfârșitul vieții mele amintirea și pomenirea Sfintei Mucenice Filofteia Fecioara, Sfântulița noastră de la Argeș, a cărei putere i-am simțit-o din plin în ziua ei de sărbătorire!

Alături de ea, îmi voi aduce aminte întotdeauna cu multă dragoste și de chipul mamei mele, ce stă zugrăvit în inima mea din fragedă-mi pruncie și care, ca o muceniță în căsătorie, a știut să ne aducă pe lume, să ne crească și să ne lumineze pașii vieții, spre a duce o copilărie nevinovată".

Observăm în acest fragment epistolar cât de atașat era fiul de Biserică și de sfinți. Aflat departe de casă, el își îndrepta gândurile, în primul rând, spre mama sa, care probabil că îi ducea dorul. Și mai observăm ceva: că în inima lui, mama stă alături de o mare sfântă.

Familia, biserica și Dumnezeu

Despre această mamă vom vorbi azi, dar și despre fiul său. Amândoi sunt recunoscuți ca sfinți, amândoi au fost călugări și moaștele amândurora sunt la Mănăstirea Râmăneț, din județul Alba. Expeditorul scrisorii e Sfântul Dometie cel Milostiv, iar destinatară principală e Filofteia Manolache, pe care Biserica o cinstește

astăzi sub numele de Sfânta Cuvioasă Filotimia de la Râmeț. Sfânta Filotimia s-a născut în 30 aprilie 1896, într-o familie de oameni cuminți. De tatăl ei, fost epitrop, își amintește cu drag Sfântul Dometie, mai ales că i-a lăsat pe patul de moarte următorul „testament” spiritual, care arată cum și-a trăit el însuși viața: *„Ei, fiule, i-a spus Tata Mare, cât trăiești să servești Domnului, că nimic nu folosește dacă nu servești Domnului”*.

La 20 de ani, Filofteia s-a căsătorit cu Ion, un om de mare omenie, cu care a avut 12 copii, dintre care șapte au pierit la vârste foarte mici sau la începutul tinereții. Cei rămași au fost apropiați de biserică. De exemplu, un fiu, Gheorghe, a fost cântăreț în strană; cel mai mic, Mihai, a ajuns preot în Brașov; iar doi – Stelian și Eugenia – au depus voturile monahale, devenind ieromonahul Dometie și monahia Eudoxia. Nu se știu multe despre atmosfera din familia Manolache, însă Sfântul Dometie a lăsat o mărturie poetică despre părinții lui. Iată câteva versuri din care deducem în ce credeau ei și cum se raportau la copii:

„V-ați sacrificat, ades, precum puțini alții

Luptându-vă ca David pentru noi, Goliații,

Spre-a ne croi o cale de curată lumină

În această lume de neazuri plină. (...)

V-ați strădui să ne aveți pe toți cât de aproape,

Cum se străduiește orice părinte, și pe bună dreptate,

Cumpărându-ne la fiecare pământuri și vetre,

După cum gândul vostru înțelept vă stete,

Unde să ne clădim, toți, câte o casă

Și-n jurul vostru să stăm adunați la aceeași masă. (...)

O, Doamne, ajută-ne ca-n orice gând,

Cât fi-vom noi cu toții pe acest pământ,

Să nu uităm o clipă de ai noștri scumpi părinți

Ce s-au jertfit, ca niște venerabili sfinți,

Să ne îndrepte, după al Tău Cuvânt,

Pe calea celor care azi în cer cu Tine sunt!”

Pentru asemenea jertfe, Sfânta Filotimia a fost cu adevărat o „muceniță în căsătorie”, așa cum o numea fiul ei. A fost o mucenică a răbdării pentru că a avut responsabilitatea îngrijirii unei familii numeroase și, mai ales, pentru că a îndurat chinul despărțirii premature de șapte dintre copiii săi. A ales să nu se revolte împotriva lui Dumnezeu pentru aceste încercări, ci să se apropie și mai mult de El. De aceea, la bătrânețe, după ce a rămas văduvă, i-a încredințat Domnului viața sa, intrând în obștea Mănăstirii Râmeț unde Sfântul Dometie era duhovnic. A fost tunsă în monahism în 30 aprilie 1974 de către fiul ei, care i-a dat numele Filotimia.

Din acel moment, s-a pus cu totul sub ascultare față de Părintele Dometie: a dezbrăcat definitiv haina autorității materne, pentru a îmbrăca haina supunerii smerite și necondiționate. Monahiile care au cunoscut-o mărturisesc că avea darul milostivirii, al bunătății și că împărțea cu surorile orice, chiar și un măr. Pe maicile mai tinere le învăluia într-o iubire maternă, caldă și liniștitoare, iar pe pelerini îi făcea să se simtă bine primiți, mângâiați și ocrotiți. Numele ei de călugărie s-a dovedit astfel a fi definitoriu, deoarece Filotimia înseamnă dărnicie, mărinimie.

Sfânta Filotimia a rămas la Râmeț până la sfârșitul vieții, mai exact până în 22 iulie 1989. Cu 14 ani înainte, își îngropase și fiul, pe Sfântul Dometie. Dar legătura lor a continuat și dincolo de despărțirea fizică, astfel că, înainte ca monahia Filotimia să părăsească viața pământească, Sfântul Dometie i s-a arătat și a înștiințat-o că a venit vremea să se pregătească pentru întâlnirea cu Dumnezeu. Aflând acest lucru, maica s-a spovedit, s-a împărtășit, și-a cerut iertare de la ucenica ei și, împăcată cu sine și cu ceilalți, s-a alăturat familiei sale din ceruri. La scurt timp după plecarea ei, s-a întâmplat ceva ce avea să descopere sfințenia sa tăcută. Când stareța de atunci a Mănăstirii Râmeț a plecat în Grecia, l-a întâlnit acolo pe Sfântul Cuvios Porfirie Kavsokalivitul. Fără s-o fi cunoscut de dinainte, acesta i-a spus că în curtea mănăstirii sale din România se află un mormânt proaspăt și că sufletul celei plecate s-a înălțat la cer, ca un heruvim.

Sfințenie tăcută

Aceasta a fost viața unei femei simple, care a ajuns sfântă. Care este secretul sfințeniei sale? Perseverență cu care a urmat calea credinței, a iubirii și a responsabilității. O cale de la care nu s-a abătut în nicio etapă a vieții ei și pe care a străbătut-o cu nădejde în Dumnezeu și în Maica Domnului.

Istoria Bisericii înregistrează multe exemple de astfel de femei. Una dintre ele e Sfânta Emilia, o mamă care a rămas văduvă și care a crescut 10 copii, iar cinci dintre ei sunt trecuți în calendarul ortodox: Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie de Nyssa, Sfântul Petru al Sevastiei, Sfânta Macrina și monahul Naucratie. În rândul sfinților au intrat și soțul ei, Vasile cel Bătrân, și Sfânta Macrina cea Bătrână, soacra sa. Viețile lor arată cum ștafeta iubirii de Dumnezeu se poate transmite de la părinți la copii și cum familiile pot fi „laboratoare” ale sfințeniei.

Famiiliile de azi poartă, la rândul lor, aceeași responsabilitate uriașă de a modela sufletele copiilor. În același timp, și copiii îi ajută pe părinți în plan duhovnicesc. Crescându-i, părinții exersează în fiecare zi jertfa de sine și iubirea necondiționată. La rândul lor, copiii înșiși îi aduc pe părinți mai aproape de Dumnezeu, prin puritatea pe care le-o dăruiesc și prin rugăciuni.

O dragoste nesfârșită

Așa s-a întâmplat și în cazul Sfinților Filotimia și Dometie, sărbătoriți în aceeași zi: în 6 iulie. Ea l-a adus pe lume, l-a crescut și i-a vegheat primii pași spre Dumnezeu. El a „născut-o” la o nouă viață – cea de monahie. Apoi, prin îndrumare duhovnicească, a condus-o spre mântuire. Sfânta Cuvioasă Filotimia de la Râmeț e trecută în calendar drept „mama Sfântului Cuvios Dometie cel Milostiv”, semn al legăturii veșnice dintre cei doi. Acest nume arată și că rolul de mamă poate fi unul sfințitor. Dar viața acestei femei s-a sfințit și prin blândețe, prin credință, prin milostenie, prin dragostea față de alții, prin participarea la sfintele slujbe, prin rugăciune îndelungată.

Întrebată de fiica ei, monahia Eudoxia, cum obișnuiește să se roage, i-a răspuns că zice rugăciunea călugărului: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păătoasă”. Dar că mai mult îi place să spună „miluiește-ne pe noi, păătoșii”, rugându-se astfel pentru toți oamenii. Să ne rugăm și noi, asemenea ei: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfintei Filotimia și ale Sfântului Dometie de la Râmeț, miluiește-ne pe noi, păătoșii.

8. SFÂNTA DOAMNĂ MARIA BRÂNCOVEANU (1661–1729)

16 august

Copilăria și întemeierea familiei

Sfânta Doamnă Maria Brâncoveanu, cunoscută în epocă și sub numele de Marica, s-a născut în jurul anului 1661, într-o familie boierească de seamă. Tatăl său a fost postelnicul Neagoe, iar prin familia sa era nepoata domnitorului Antonie Vodă din Popești, care a domnit în Țara Românească între anii 1669 și 1672. Copilăria și-a petrecut-o în mediul familiei de la Târgșor, în județul Prahova. Ziua și luna nașterii sale nu sunt cunoscute cu exactitate. În anul 1674, la vârsta de aproximativ treisprezece sau paisprezece ani, Maria s-a căsătorit cu tânărul boier Constantin Brâncoveanu. Căsătoria lor a durat patruzeci de ani și a fost binecuvântată de Dumnezeu cu unsprezece copii: patru fii și șapte fiice. Cei patru fii au fost: Constantin; Ștefan; Radu; Matei. Fiicele lor au fost Stanca, Maria, Ilinca, Safta, Ancuța, Bălașa și Smaranda. Maria Brâncoveanu nu a fost doar soția unui mare boier, ci o adevărată mamă și administratoare a unei familii numeroase. Și-a crescut copiii în credință, în respect față de Biserică, în dragoste de cultură și de neamul românesc.

În anul 1688, Constantin Brâncoveanu a devenit domnitor al Țării Românești. Din acel moment, Maria a primit responsabilitatea de Doamnă a țării. Nu s-a lăsat atrasă doar de strălucirea curții domnești, ci s-a implicat în administrarea moșiilor, în îngrijirea familiei și în sprijinirea ctitoriilor bisericești.

O femeie harnică și hotărâtă

Sfânta Doamnă Maria Brâncoveanu era o femeie activă, cumpătată și hotărâtă. Cunoștea situația fiecărei moșii, verifica felul în care erau administrate bunurile familiei, răsplătea munca cinstită și nu tolera lenea, risipa sau furtul. Deși avea o poziție înaltă, nu considera munca și responsabilitatea ca fiind mai prejos de rangul său. Înțelegea că Dumnezeu nu ne cere doar să păstrăm ceea ce am primit, ci să folosim darurile încredințate nouă spre binele familiei, al Bisericii și al aproapelui. În anul 1706, Maria Brâncoveanu a trimis personal o cerere sultanului otoman pentru ocrotirea bunurilor pe care familia le avea la Constantinopol. Gestul era unul neobișnuit pentru o femeie din acea vreme, dar cererea sa a fost acceptată.

Sprrijinitoare a Bisericii și a culturii

În timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu, între anii 1688 și 1714, Țara Românească a cunoscut o perioadă de înflorire culturală și bisericească. Sfânta Doamnă Maria a fost alături de soțul său în sprijinirea bisericilor, a mănăstirilor, a școlilor, a tipografiilor și a bibliotecilor. A participat la supravegherea ctitoriilor familiei de la Hurezi, Mogoșoaia, Potlogi, Sâmbăta de Sus și din alte locuri. Între lăcașurile pe care le-a sprijinit în mod deosebit se numără Mănăstirea Surpatele și Biserica „Sfântul Nicolae – Dintr-o Zi” din București. Ultima mare ctitorie a familiei a fost Biserica „Sfântul Gheorghe-Nou” din București. Lucrările au fost încheiate în anul 1707, iar biserica a fost sfințită la data de 29 iunie 1707, de sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, în prezența domnitorului, a Doamnei Maria, a familiei și a unor ierarhi din țară și din străinătate.

Anul durerii: 1714

În zilele de 24-25 martie 1714, în Săptămâna Sfintelor Pătimiri ale Domnului, Constantin Brâncoveanu a fost mazilit și arestat de trimișii sultanului. Diferența de o zi întâlnită în unele cronologii provine din modul în care au fost datate relatările vremii. Domnitorul, soția sa, copiii și apropiații familiei au fost duși sub pază la Constantinopol. Au urmat luni de anchete, amenințări, umilințe și torturi. Averile familiei au fost confiscate, iar otomanii încercau să afle unde erau păstrate celelalte bunuri ale Brâncovenilor. Ziua de 15 august 1714, sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, a devenit ziua celei mai cumplite încercări pentru Maria Brâncoveanu.

În acea zi, la Constantinopol, au fost martirizați soțul ei, Sfântul Voievod Constantin Brâncoveanu, cei patru fii ai lor — Constantin, Ștefan, Radu și Matei — precum și sfetnicul Ianache Văcărescu. Li s-a cerut să renunțe la credința creștină pentru a-și salva viața. Au refuzat și au primit moartea mărturisindu-L pe Hristos. Maria și celelalte femei ale familiei se aflau în captivitate și au fost silite să treacă prin această cumplită suferință. Sfânta Maria și-a văzut familia distrusă într-o singură zi, dar nu și-a pierdut credința și nu a căzut în deznădejde. Trupurile martirilor au fost aruncate în mare. Creștinii le-au recuperat, iar trupul Sfântului Constantin Brâncoveanu a fost așezat în insula Halki, numită și Insula Principilor, din apropierea Constantinopolului. Pentru Sfânta Doamnă Maria, ziua de 15 august 1714 a fost asemenea unei răstigniri sufletești.

Sfânta Maria ne arată că adevărata credință nu înseamnă absența durerii. Credința înseamnă să nu-L părăsim pe Dumnezeu nici atunci când nu înțelegem de ce îngăduie să trecem prin suferință. După martiriul Brâncovenilor, Maria, fiicele și nurorile sale

nu au fost eliberate imediat. Au fost întemnițate, interogate și lipsite de bunurile lor. Ulterior, au fost trimise în surghiun, departe de țară.

Aproape trei ani, Maria Brâncoveanu a trăit în captivitate și exil. S-a întors în Țara Românească în anul 1717, după îndelungate negocieri și după plata unor mari sume de bani. Când s-a întors, nu s-a lăsat paralizată de suferință. A început să recupereze bunurile familiei, să îngrijească de fiicele și nepoții rămași în viață și să apere moștenirea spirituală și culturală a Brâncovenilor. A avut grijă în mod deosebit de nepotul ei Constantin, asigurând continuitatea familiei.

La data de 12 iulie 1720, după șase ani de la martiriu, ea a adus în taină moaștele Sfântului Constantin Brâncoveanu din insula Halki la București. Le-a așezat în Biserica „Sfântul Gheorghe-Nou”, ultima mare ctitorie a familiei. Pentru a feri mormântul de o eventuală profanare, nu a scris numele domnitorului pe lespede de funerară. A așezat însă deasupra mormântului o candelă de argint, pe care a fost înscris numele Sfântului Constantin Brâncoveanu. Candelă a devenit mărturia tainică a locului în care se odihnea domnitorul martir.

În ultimii ani ai vieții, Sfânta Doamnă Maria s-a retras adesea pentru rugăciune la ctitoriile familiei, fiind legată în mod deosebit de Mănăstirea Surpatele. Unele tradiții vorbesc și despre șederi la Mănăstirea Sâmbăta de Sus

A trecut la Domnul la București, în luna decembrie a anului 1729, la vârsta de aproximativ 68 de ani. Ziua exactă a morții sale nu s-a păstrat în izvoarele cunoscute. A fost înmormântată în Biserica „Sfântul Gheorghe-Nou”, alături de soțul său. Astfel s-a încheiat viața unei femei care a fost, pe rând, fiică de boier, soție de domnitor, Doamnă a Țării Românești, mamă a unsprezece copii, mamă a patru mucenici, întemnițată, surghiunită și apărătoare a moștenirii familiei sale.

Din viața Sfintei Doamne Maria Brâncoveanu desprindem mai ales chemarea și responsabilitatea maternității creștine. O mamă creștină nu este doar cea care aduce copii pe lume, ci cea care îi apropie de Hristos, îi învață să se roage și îi pregătește să rămână statornici în credință. Cea mai importantă moștenire pe care părinții o pot lăsa copiilor nu este averea, ci credința.

Sfânta Doamnă Maria Brâncoveanu ne arată că sfințenia poate fi trăită și în mijlocul lumii, în familie, în gospodărie, în educarea copiilor, în administrarea responsabilă a bunurilor și în slujirea Bisericii.

9. NOILE SFINTE ALE VĂRATECULUI:

SFÂTA NAZARIA (1697-1814)

SFÂNTA OLIMPIADA (1757-1842)

SFÂNTA ELISABETA (SAFTA) BRÂNCOVEANU (1776-1857)

17 august

„Pentru mine Văratecul continuă să rămână o minune vie...”

Aceasta este o însemnare a Acad. Zoe Dumitrescu Bușulenga – Maica Benedicta, despre un loc în care și-a găsit refugiul mai bine de două decenii și în care a trăit ca monahie.

Cunoscute și necunoscute Văratecului

Pe la Mănăstirea Văratec din județul Neamț s-au perindat de-a lungul vremii regi și regine, oameni ai bisericii, scriitori, oameni de cultură. Au trecut pe la Văratec Regele Carol I, Regina Maria, Înaltpreasfințitul Bartolomeu Anania, Sfântul Ilie Cleopa, monahul Nicolae Steinhardt, scriitorii Mihail Sadoveanu, Veronica Micle, Mihai Eminescu și mulți alții – cunoscuți ori mai puțin cunoscuți. Mai puțin cunoscute sunt, pentru noi, sfintele Văratecului canonizate recent și sărbătorite în 17 august: Sfânta Nazaria, Sfânta Olimpiada și Sfânta Elisabeta. Două dintre acestea, Sfânta Nazaria și Sfânta Olimpiada, au legătură cu începuturile mănăstirii. A treia – Sfânta Elisabeta (Safta Brâncoveanu) – e surprinzătoare prin alegerile sale de viață.

Sfânta Nazaria: pe umerii ei a stat greutatea începuturilor

Sfânta Cuvioasă Nazaria de la Văratec a fost prima stareță a acestei mănăstiri și biografia sa se confundă, de la un punct încolo, cu cea a Mănăstirii Văratec. Într-un interviu, Acad. Zoe Dumitrescu Bușulenga – Maica Benedicta spune că s-ar fi născut cândva între anii 1697 și 1706 și că numele de mireană al Maicii Nazaria ar fi fost Mihalcea, însă nu există certitudini absolute legate de aceste informații biografice.

Cum a ajuns, totuși, o brașoveancă să conducă o mănăstire din Moldova? Tânără fiind, și-a întemeiat o familie și a avut doi copii. Dar, pe neașteptate, și-a pierdut întâi soțul, apoi ambii fii. Atunci, s-a gândit că viața de lume nu este pentru

ea, iar această convingere i-a fost întărită de o vedenie: un înger îmbrăcat în haine monahale i s-a arătat și a îndemnat-o să plece din locul în care trăia.

Și-a căutat liniștea și rostul în schituri și la mănăstiri retrase din Moldova și aici i-a cunoscut pe Cuviosul Iosif Pustnicul și pe Sfântul Paisie de la Neamț, iar cei doi sfinți au devenit îndrumătorii Maicii Nazaria. Cu binecuvântarea lor, Monahia Nazaria a mers în 1788 la nou înființata Mănăstire Văratec, unde a devenit prima stareță. A condus așezământul timp de 26 de ani și în această perioadă, dintr-un mic schit, în 1814, când Sfânta Nazaria a trecut la cele veșnice, acesta ajunsese o așezare monahală cu peste 100 de maici.

Sfânta Olimpiada: ctitora Mănăstirii Văratec

Dar Sfânta Nazaria a avut un sprijin important: pe Sfânta Olimpiada, care a contribuit decisiv la înființarea Mănăstirii Văratec. Asemenea Sfintei Nazaria, a fost fiică de preot; și-a pierdut soțul și a căutat apropierea de Dumnezeu, în singurătate. Sfânta (care purta numele de botez Bălașa) a fost la rândul ei ucenica Sfântului Paisie de la Neamț și a Cuviosului Iosif. La sfatul Sfântului Paisie și însoțită de Sfântul Iosif, a căutat un loc potrivit pentru a întemeia o mănăstire. L-a găsit într-o poiană „înconjurată de arbori înalți, străbătută de izvoare și pâraie, înmiresmată de flori”. Aici, în 1785, a început construirea unei biserici din lemn. Apoi, pe cheltuiala sa a ridicat chilii și a cumpărat o casă. Deși i s-a propus ei să fie stareța Văratecului, Cuvioasa Olimpiada a considerat-o mai vrednică de această slujire pe Maica Nazaria, pe care o cunoscuse pe când era egumenă la alt schit.

A acceptat să conducă mănăstirea abia după trecerea Sfintei Nazaria la cele veșnice și a îndeplinit această ascultare cu multă vrednicie. Iar în 1842, când la 85 de ani a părăsit această viață, a lăsat în urmă o obște cu peste 300 de călugărițe, o biserică de zid ridicată în locul celei de lemn și un spațiu bine organizat, care avea să devină un veritabil centru spiritual.

Sfânta Elisabeta (Safta) Brâncoveanu: prințesa din curtea Văratecului

Dacă maicile Nazaria și Olimpiada au fost în cea mai mare parte a vieții lor retrase, a treia sfântă a Văratecului, Sfânta Elisabeta (Safta) Brâncoveanu a fost o figură publică și una dintre cele mai fascinante femei ale vremii sale. Cine vizitează mănăstirea îi descoperă statuia în curtea așezământului. Domnița stă dreaptă pe un tron de piatră, flancat la bază de doi lei. Poartă o coroană pe cap, iar pe umeri – o hlamidă. În față, pe soclu, sunt scrise numele și rangul ei. Pe cele două părți laterale ale monumentului sunt basoreliefuri care înfățișează scene din viața sa de monahie.

Sfânta Elisabeta de la Văratec, născută în 1776, provenea dintr-o familie boierească și fusese pregătită pentru a face față rigorilor din înalta societate. Avea o educație aleasă, fiind una dintre cele mai cultivate femei din vremea sa. S-a căsătorit la 18 ani neîmpliniți cu banul Grigorie Basarab Brâncoveanu, ultimul descendent al Brâncovenilor, și a onorat numele sfântului voievod prin fapte demne de laudă. Cei doi soți nu au avut proprii copii, dar au înfiat o nepoată, care ulterior a devenit doamna Țării Românești.

Cea mai cunoscută realizare a Saftei Brâncoveanu a fost Spitalul Brâncovenesc din București, inaugurat în 1838 și ridicat în memoria soțului său. Aici, bolnavii erau tratați gratuit, indiferent de religie, de naționalitate sau de condiția socială. Complexul mai cuprindea un cămin de bătrâni și o maternitate, deschisă tuturor mamelor. Spitalul și-a îndeplinit misiunea vreme de un secol, după care a fost naționalizat de comuniști și, ulterior, în 1984 a fost demolat. În 1840, Safta Brâncoveanu a lăsat totul în urmă și s-a retras la Văratec, unde s-a călugărit sub numele de Elisabeta. A schimbat diadema de domniță cu vălul monahal; hainele strălucitoare cu veșminte cernite; notorietatea, cu singurătatea chiliei și o viață din care nu i-a lipsit nimic, cu o existență austeră. Cât a trăit, a susținut material mănăstirea sa de metanie, la fel cum a făcut – ca mireană – și cu alte lăcașuri de la noi, din Athos sau din Țara Sfântă.

În 8 august 1857, s-a mutat din această lume și a fost îngropată în curtea mănăstirii pe care a iubit-o atât de mult. În cuvântarea pe care a rostit-o la înmormântare, arhiereul Neofit Scriban a spus despre Sfânta Elisabeta că „împlinea în ascunsul cămării sale faptele milosteniei și ale îndurării, neștiind stânga ce face dreapta, ca o mamă blândă făcătoare de bine, iubitoare de oameni”.

Diferite, dar legate prin dăruire și prin credință

Ce au în comun cele trei sfinte noi ale Văratecului? Toate trei au pierdut familii lumești, dar au câștigat familii duhovnicești alături de care și-au închinat viața lui Dumnezeu. Iar astăzi sunt pomenite pentru binele pe care l-au făcut, pentru dăruirea lor și pentru felul în care au trăit. Exemplul sfințelor de la Văratec arată că nu există înălțare duhovnicească fără renunțare, iar aceasta se păstrează doar cu smerenie și, bineînțeles, cu ajutorul lui Dumnezeu. De la fiecare dintre ele putem învăța cel puțin câte un lucru util în prezent. De la Sfânta Nazaria – asumarea responsabilităților dificile, chiar dacă începuturile sunt grele și viitorul este incert. De la Sfânta Olimpiada (monahia cu vocație de ctitor și cu ascultare de ucenic) – puterea de a accepta uneori un rol secundar, chiar dacă ai o contribuție decisivă la ceva important. Iar de la Sfânta

Elisabeta, pe lângă filantropie, am putea deprinde ordinea adevăratelor priorități. Mai exact, cum putem să facem din Dumnezeu prioritatea vieții noastre.

Ce putem face noi?

Nu avem toți puterea duhovnicească a Sfintelor Nazaria, Olimpiada și Elisabeta, dar putem să aspirăm la ea. Le putem ruga pe sfinte să ne sprijine în alegerile noastre bune și să ne dea curajul de a le duce până la capăt, indiferent dacă alegem să trăim în tumultul lumii ori în tăcerea unei chilii.

Sfântă Nazaria, Sfântă Olimpiada și Sfântă Elisabeta de la Văratec, ajutați-ne să alegem întotdeauna binele, spre slava lui Dumnezeu și spre mântuirea sufletelor noastre.

10. SFÂNTA CUVIOASĂ PLATONIDA DE LA ARGEȘ (1487–1554)

Fosta Doamnă Despina Milița, soția Sfântului Voievod Neagoe Basarab

26 septembrie

Maica Platonida sau Doamna Despina Milița (1487–1554) a fost soția domnitorului Neagoe Basarab și mai târziu monahie. Provenită dintr-o familie domnească, ea a fost o femeie înțeleaptă și evlavioasă, cunoscută drept protectoare a artelor și culturii în Țara Românească. A fost canonizată de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința sa din 1 iulie 2025, cu titulatura „Sfânta Cuvioasă Platonida de la Argeș” și prăznuirea în ziua de 26 septembrie.

Doamna Despina Milița, descendentă a familiei bizantine Cantacuzino, a fost fiica despotului sârb Iovan Brancovici și nepoată a trei sfinți: a Sfântului Ștefan Brancovici, a Cuvioasei Anghelina și a Sfântului Ierarh Maxim Brancovici, primul episcop al Eparhiei Râmnicului. Nicolae Iorga a descris-o drept „unul dintre cele mai curate chipuri de doamne române” — foarte evlavioasă, iubind clădirile, juvaierile, cărțile prețioase, bună soție și duioasă mamă. Despina s-a căsătorit în anul 1505 cu Neagoe Basarab și au avut șase copii. Împreună cu soțul său, a ctitorit Mănăstirea Curtea de Argeș, participând la târnosirea acesteia la 15 august 1517. În 1520 au început construcția Schitului Ostrov din Călimănești, terminată în 1522, după moartea domnului.

Despina Milița a îndurat multe suferințe: și-a pierdut rând pe rând toți copiii, iar la final și pe soțul ei. Fiul lor Teodosie, înscăunat domn după moartea lui Neagoe, a murit la Constantinopol în 1521. Cei doi gineri — Radu de la Afumați și Ștefăniță al Moldovei — au murit și ei, lăsând-o pe Doamna înconjurată de pierderi.

Suferind după pierderea tuturor celor dragi, Doamna s-a călugărit în 1545 la Schitul Ostrov, primul schit de călugărițe muntean, luând numele monahal de maica Platonida. A trecut la Domnul, răpusă de ciumă, la Sibiu, la 30 ianuarie 1554.

„Astăzi, când toți fiii pe care i-am născut au intrat în pământ înaintea mea, când anii mi s-au împușinat și eu ca iarba m-am uscat, nu aș putea îndura lumina soarelui strălucind deasupra de nu aș avea întipărit în suflet chipul luminos al Domnitorului Neagoe.” — Monahia Platonida — Însemnările Monahiei Platonida

Sfânta Platonida ne arată că suferința, atunci când este primită cu credință, devine cale spre Dumnezeu. A pierdut tot ce poate pierde o femeie — copii, soț, tron, avere — și din toate aceste pierderi nu a rămas cu deznădejde, ci cu monahismul. A înțeles că ceea ce rămâne după ce totul trece este numai Dumnezeu. Porunca monahală pe care a îmbrățișat-o târziu în viață a fost rodul unor decade întregi de credință trăită în lume.

11. SFÂNTA ANASTASIA,

MAMA SFÂNTULUI IERARH ANDREI ȘAGUNA (1785-1836)

1 decembrie

Înființarea a 800 de școli din Transilvania se datorează unei mame. Mama Mitropolitului Andrei Șaguna. Pentru ardeleni, rolul acestuia în apărarea credinței ortodoxe și în afirmarea identității românești este crucial. Sfântul Andrei Șaguna a fost mitropolit într-o epocă în care Transilvania făcea parte din Imperiul Habsburgic. Pe atunci, românii ortodocși se confruntau cu numeroase discriminări și nu se bucurau de aceleași drepturi politice și religioase ca alte comunități. Dar el a luptat ca lucrurile să se schimbe în bine pentru români. A reînființat Mitropolia Ortodoxă a Transilvaniei și a reorganizat viața bisericească din această provincie. A sprijinit înființarea a peste 800 de școli românești, iar acest lucru a însemnat enorm pentru păstrarea limbii și a identității noastre. A avut multe realizări remarcabile și, cu smerenie, spunea că binele pe care l-a făcut în viață i se datorează în mare măsură felului în care l-a educat mama sa.

Rădăcinile unui Ierarh Sfânt

Această mamă se numește Anastasia Șaguna și este una dintre sfintele canonizate în anul 2025. Sfânta Anastasia Șaguna s-a născut în 1785, în familia negustorului macedo-român Anastasiu Mihail Muciu. Familia Muciu locuia în Mișcolț (o localitate din Ungaria de azi), era un stâlp al comunității și avea o situație materială bună. Deducem asta din faptul că, atunci când românii din Mișcolț au decis să ridice o biserică ortodoxă în localitate, Mihail Muciu a fost unul dintre principalii donatori și ctitori. La 17 ani, Anastasia Șaguna s-a căsătorit cu un negustor, Naum Șaguna, și la foarte scurtă vreme a devenit mamă. A avut patru copii, din care au supraviețuit trei: o fată, Ecaterina, și doi băieți – Evreta și Anastasiu, viitorul Mitropolit al Ardealului. I-a crescut pe copii așa cum a fost crescută și ea: în credința ortodoxă. Dar în viața acestei familii s-a întâmplat ceva dramatic. Din cauza unei vieți dezordonate, Naum Șaguna a risipit averea familiei. În plus, afacerea lui a intrat în faliment. Atunci, a făcut un pact cu un ierarh romano-catolic să-și părăsească, pentru anumite beneficii

materiale, credința ortodoxă și să devină romano-catolic. A mai fost de acord să i se ia copiii și să fie educați în această confesiune, pe cheltuiala episcopiei catolice.

Lupta pentru sufletele copiilor

Din acel moment, misiunea de a-i crește pe copii în credința strămoșilor a devenit pentru Anastasia Șaguna un proiect de viață. Ea a făcut tot ce a putut ca planul lui Naum Șaguna să nu se concretizeze și, în acest demers, l-a avut drept aliat pe tatăl ei, Mihail. A urmat o lungă și abilă negociere cu autoritățile. În 1815, Mihail Muciu i-a trimis o scrisoare emoționantă împăratului de la Viena.

Cu mult respect, dar și cu demnitate, bătrânul l-a rugat să îi lase pe copii sub ocrotirea lui până ce vor crește și vor putea alege liber în ce credință vor să trăiască: *„Mă mângâie nădejdea cea mai hotărâtă că Maiestatea Voastră veți asculta părințește plângerile cele drepte ale unui părinte și nu veți îngădui ca, acum la bătrânețe, dimpreună cu soția și cu fiica mea, să ne prăpădim de durerea pe care ne-o va pricinui răpirea copiilor. [...] Rog pe Maiestatea Voastră să se îndure a porunci autorităților ca pe copilașii amintiți să-i lase sub îngrijirea mea părintească până vor ajunge mai în vârstă, când, dacă le va plăcea, să poată trece la religia catolică fără nicio împotrivire din partea mea”*. În același timp, Sfânta Anastasia Șaguna a încercat tot ce a putut, ca să își pună copiii la adăpost de intervențiile autorităților care voiau să îi ia copiii cu forța. Întâi de toate, tânăra a luat o decizie curajoasă: și-a părăsit casa din Mișcolț, unde ar fi fost constrânsă să își dea copiii la școli catolice și s-a refugiat la Pesta (Budapesta), în casa unui unchi bogat. Autoritățile din Pesta au fost alertate că această mamă nu respectă legea și au început investigațiile. În acest context, în anul 1816 Anastasia a trimis consiliului local o serie de scrisori prin care și-a clarificat intențiile. Textele sunt concepute cu o inteligență remarcabilă.

În scrisori, ea explică faptul că mutarea sa în Pesta nu a fost un act de revoltă împotriva legii, ci doar o dorință de a fi aproape de rude. Recunoaște cu sinceritate și că, până în acel moment, copiii nu au frecventat biserica și școlile catolice, dar speră să fie iertată pentru fapta ei. Motivează că a făcut toate acestea pentru că nu exista o hotărâre imperială definitivă în privința copiilor. În plus, ca mamă se simte în mod firesc obligată să apeleze la toate mijloacele legale pentru a-i crește pe copiii în religia în care s-au născut și pentru a-i păstra lângă ea. De aceea, s-a hotărât să meargă în audiență la Împăratul de la Viena, pentru „a îngenunchea înaintea Lui” și pentru a-l ruga să îi acorde clemență. Ea asigură însă autoritățile că va accepta ca fiii și fiica ei să urmeze școala catolică, dacă toate demersurile ei legale vor eșua. Îndrăznește, totuși, să adreseze o rugămintă: copiii să rămână în grija ei. Își dorește acest lucru, deoarece

ei aveau nevoie de afecțiunea și de ocrotirea pe care doar o mamă le-o putea oferi. Pentru a-și susține cauza, Sfânta Anastasia a călătorit personal până la Viena, însă nu a fost primită de Împărat. Mai apoi, a fost obligată să accepte trecerea copiilor la catolicism și educarea lor în școli confesionale. Totuși, a obținut poate singura victorie posibilă în confruntarea cu autoritățile: dreptul de a-și păstra copiii acasă. Astfel, zi de zi, Sfânta Anastasia Șaguna a reușit să picure în sufletele lor dragostea sa și dragostea față de credința în care s-au născut.

Biruința credinței de acasă

Anii au trecut, copiii au ajuns la majorat și toți cei trei le-au cerut în scris autorităților imperiale să fie lăsați să se întoarcă la „Sfânta Biserică Greco-Orientală a părinților”. Mai târziu, când Anastasiu a devenit mitropolitul pe care îl cunoaștem sub numele Andrei Șaguna, acesta a mărturisit: *„Mamei mele îi datorez dragostea de Dumnezeu și credința ortodoxă, drumul meu în viață (chemarea la preoție) și duhul de jertfă care m-a călăuzit în toată opera mea”*.

Viața Anastasiei Șaguna s-a încheiat în ianuarie 1836, la doar 51 de ani. Iar după aproape două secole, o cinștim ca sfântă, în 1 decembrie, la o zi după prăznuirea fiului ei, Sfântul Andrei Șaguna. Din felul în care a trăit, deducem trei adevăruri simple: Că în familie începe credința – cu rugăciunile unei mame și cu exemplul părinților. Că în lume poți fi mărturisitor și apărător al lui Hristos, în ciuda opreliștilor. Că dragostea pentru propriii copii îți dă puterea de a lupta pentru binele lor.

Curaj, înțelepciune, tenacitate

În anii 1815-1816, când s-a luptat pentru a nu-i fi luați copiii, Sfânta Anastasia Șaguna avea în jur de 30 de ani. Deși era foarte tânără, a dat dovadă de o diplomație extraordinară în relațiile cu autoritățile. În scrisorile adresate consiliului din Pesta, și-a motivat acțiunile fără încrâncenare, conștientă că o atitudine ostilă i-ar fi scăzut șansele de a obține custodia copiilor. Cu mult curaj și, mai ales, cu un echilibru incredibil, a pledat pentru cauza sa. Tenacitatea Sfintei Anastasia Șaguna a fost una exemplară și a izvorât dintr-o dragoste profundă pentru copiii săi.

Prin furtunile vieții

Prin aceste calități, Sfânta Anastasia Șaguna se aseamănă cu Doamna Maria Oltea, mama Sfântului Ștefan cel Mare. Oltea Doamna a dovedit aceeași abilitate de a gestiona situațiile negative din viața sa. După ce soțul ei a fost ucis și i-a fost luat tronul, Oltea Doamna a intuit pericolul care îl pândește pe fiul ei. Atunci, a fugit cu el

în Transilvania, la curtea lui Iancu de Hunedoara, asigurându-i nu doar protecția, ci și o educație aleasă care l-a pregătit pentru a fi un bun domnitor.

Provocări pentru părinții de ieri și de azi

În Sfânta Anastasia Șaguna și în mama Sfântului Ștefan cel Mare, părinții care trec astăzi prin crize majore (divorț, dificultăți financiare apăsătoare, moartea unuia dintre soți etc.) pot găsi exemple de rezistență în fața dificultăților, fără a-și pierde demnitatea și credința. Puterea Sfintei Anastasia Șaguna a stat în credința tenace, în spiritul de sacrificiu și în dragostea pentru copiii ei. A trăit în urmă cu aproape două sute de ani, însă provocările cu care s-a confruntat sunt prezente sub alte forme și azi. Mulți părinți din zilele noastre vor să își crească copiii în credință, deși valorile creștine sunt deseori minimalizate de societate. Unii se confruntă cu dificultăți financiare și profesionale. Alții – au singuri grijă de copii, în familii monoparentale. Sfânta Anastasia Șaguna ne arată că principiile și credința nu trebuie abandonate, oricât de grele ar fi încercările de pe parcursul vieții. Părinții de astăzi au aceeași misiune pe care a avut-o și Sfânta Anastasia Șaguna: să le transmită copiilor credința prin rugăciune, prin exemplu personal și prin dragoste. Iar copiii și tinerii se pot inspira din recunoștința pe care Sfântul Andrei Șaguna i-a purtat-o mamei sale. Pot învăța să-i prețuiască pe părinți, să le mulțumească pentru felul în care i-au crescut și să se roage pentru ei.

Sfântă Anastasia Șaguna și Sfinte Andrei Șaguna, rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi.

12. SFÂNTA MAGDALENA DE LA MĂLAINIȚA (1895–1962)

15 octombrie

Sfânta Magdalena de la Mălăinița s-a născut în 1895, la 22 noiembrie, a doua zi după sărbătoarea Intrării Maicii Domnului în Biserică, într-o familie de oameni credincioși din satul Șciubic. Tatăl ei, Milenko Ilić, era de neam sârb, iar mama, Milca, româncă din vechea familie Cătălinici venită din Transilvania. A fost canonizată de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința sa din 1 iulie 2025, cu titulatura „Sfânta Magdalena de la Mălăinița” și prăznuirea în ziua de 15 octombrie.

Mălăinița este unul din cele peste 200 de sate autentic românești de pe Valea Timocului, din regiunea Serbia de Răsărit, regiune în care trăiesc peste 300.000 de români, denumiți local „vlahi”. Din anul 1833, Biserica Ortodoxă Română nu mai avea nicio jurisdicție în zonă. În acest context de izolare spirituală și identitară, Dumnezeu a rânduit să se nască și să trăiască acolo o femeie cu viață sfântă. La vârsta de 19 ani, de ziua Întâmpinării Domnului din 1914, Măndalina își unea destinul cu un tânăr din satul românesc învecinat, Mălăinița. La doar șapte luni după căsătorie, soțul ei a fost mobilizat pe frontul Primului Război Mondial. A luptat pentru armata sârbă și a fost răpus de tifosul care secera vieți în spatele frontului. Măndalina rămânea văduvă la 19 ani, cu un prunc în brațe. A urmat ocupația bulgară dintre 1915 și 1918. Bulgarii au arestat și deportat toți preoții ortodocși din zonă. Niciunul nu s-a mai întors. Atunci, ca într-o mănăstire de maici fără preot, Măndalina a început să țină utreniile și vecerniile, păstrând vie flacăra credinței ortodoxe într-un loc unde totul părea stins.

Bătrânii satului o numeau cu respect și afecțiune „cea savetnică” — adică sfătuitoarea care știe să povățuiască. Pe imașul casei sale, printre oi, se auzeau adesea psalmi și tropare; era ea, mama Măndalina, citind din cărțile sfinte și cântând Domnului. Se denumea pe sine „simplu monah”, deoarece nu făcuse formal călugărie, dar viața ei, prin dedicare, jertfă și liniște, semăna cu a unei călugărițe în lume.

„Vedi Bogu” — adică „Vede Dumnezeu” — spunea ea mereu, cu tărie și seninătate. Nimic nu părea să o tulbure, nici măcar răutatea oamenilor. Pe patul de moarte, a mers cu duhul la Ierusalim, la mormântul Mântuitorului — dorința vieții ei,

pe care Dumnezeu i-a împlinit-o în ceasul din urmă. Moaștele ei se află astăzi în biserica mănăstirii Mălăinița, cinstitute cu evlavie de credincioșii români și sârbi.

Pe locul unde păștea oile și se ruga, s-a ridicat o mănăstire — prima românească după aproape 200 de ani în tot Estul Serbiei. Canonizarea Maicii Măndalina înseamnă, de fapt, recunoașterea că sfințenia nu are nevoie de titluri oficiale, ci de trăirea autentică a Evangheliei, cu orice preț. Sfânta Magdalena de la Mălăinița este sfânta celor simpli, a celor fără titluri și fără recunoaștere omenească. Nu a fost stareță, nu a scris cărți, nu a ctitorit mănăstiri — a păstorit oi și a cântat lui Dumnezeu. Dar tocmai această simplitate a fost puterea ei. Ne arată că sfințenia nu cere condiții speciale, ci o inimă întreagă, dăruită lui Dumnezeu, în orice împrejurare ar aduce viața. „Vede Dumnezeu” — acesta a fost crezul ei și poate fi și al nostru.

13. SFANTA CUVIOASA MUCENIȚĂ EVLOGHIA DE LA SAMURCĂȘEȘTI (1908-1949)

19 decembrie

În 1927, într-o casă veche de pe Șoseaua Giurgiului din București, o tânără pe nume Ecaterina zace în pat din cauza unei peritonite severe. E singură și agonizează. Lângă ea, doar candela pâlpâie încet, gata-gata să-i vegheze trecerea din această lume. Deodată, ușa camerei se deschide și pășesc înăuntru două femei: Maica Domnului și Sfânta Ecaterina. Cele două se apropie de bolnavă și încep să o opereze împreună. Sfânta Ecaterina o îndeamnă pe Fecioara Maria: „*Maica Domnului, taie aici, coase aici, leagă aici*”. Operația ajunge la final și Preacurata îi spune bolnavei: „*Iată, fiica mea, de acum te vei face sănătoasă*”. De la această întâlnire, viața ei nu a mai fost la fel.

Vom vedea astăzi cum s-a transformat existența fetei bolnave, prin ce alte încercări a trecut și cum le-a depășit.

Încercări, încercări, încercări

Ecaterina Țârlea s-a născut în 24 noiembrie 1908 în Nevesca (azi Nymfaio), un sat din nordul Greciei, într-o familie de aromâni. De mică, a rămas orfană de mamă. Tatăl ei s-a recăsătorit, însă Ecaterina nu s-a înțeles cu mama vitregă. Într-una din zile, pe când se aflau la strâns fân, femeia a împins-o pe Ecaterina de pe o căpiță. Copila a căzut și și-a fracturat coloana vertebrală, rămânând ani buni ținută la pat. La vârsta de 10 ani a fost trimisă la București, la familia unui unchi, unde a avut parte de mai multă îngrijire. În 1927, Ecaterina s-a îmbolnăvit de peritonită, iar rudele, speriate că va muri, au plecat de lângă ea. Atunci i s-au arătat Maica Domnului și Sfânta Ecaterina, care au venit la patul ei în chip de doctori și au vindecat-o.

Vindecarea miraculoasă a făcut-o pe tânără să pornească pe drumul slujirii lui Dumnezeu. Hotărârea i-a fost întărită de faptul că Mântuitorul i s-a arătat într-un vis și i-a spus de trei ori: „*Vai, vai, mare război vine pentru necredință și nu am pe cine trimite ca să vestească lumii acest mare prăpăd*”. La a treia chemare, Ecaterina a răspuns: „*Mă duc eu, Doamne Iisuse, ca să vestesc!*” Astfel, la numai 19 ani, s-a alăturat Asociației Misionare Ortodoxe „Patriarhul Miron” și a început propovăduirea Evangheliei. Mergea din sat în sat, vestea cuvântul lui Hristos și îi îndemna pe oameni să ducă o

viață creștină. După ce rudele sale din București au murit, Ecaterina a intrat în viața monahală la Mănăstirea Samurcășești, în anul 1939, primind numele Evloghia. Ca monahie, a dus o viață aspră: nu dormea pe pat, ci în genunchi, pe niște zdrențe, iar iarna nu făcea foc în chilie, pentru ca lemnele să le rămână celorlalte maici. Odată cu instalarea regimului comunist, Cuvioasa Evloghia și-a continuat activitatea misionară. În decembrie 1949, în timp ce predica prin satele dunărene și împărțea cărți de rugăciuni, icoane și broșuri duhovnicești, niște huligani comuniști din satul Ulmeni, județul Călărași, au prins-o și au bătut-o cu bestialitate. A fost internată într-un spital din București, dar de această dată pentru ea nu s-a mai putut face mare lucru, pentru a fi salvată.

În 19 decembrie, Maica Domnului și Sfântul Arhanghel Mihail i-au vestit că va pleca la Domnul. Când a aflat acest lucru, a cerut să fie dusă urgent din spital la mănăstirea sa de metanie, iar seara, în timp ce băteau clopotele pentru vecernie, a ajuns acasă. Acolo, s-a spovedit, s-a împărtășit și a trecut împăcată în veșnicie.

Vocația de misionar

Sunt foarte multe aspecte din acest destin extraordinar asupra cărora ne-am putea opri. Astăzi vom aprofunda doar unul: vocația misionariatului. Sfânta Evloghia a fost un misionar neobosit. A străbătut satele românești, a îndurat prigoana unui regim ateu și ostilitatea lumii, încheindu-și propovăduirea cu propriul martiriu. Din viața sa desprindem câteva însușiri ale misionarului creștin: activismul religios, curajul mărturisirii și dublarea propovăduirii prin exemplul propriei vieți. Misionariatul nu este doar o datorie a preoților sau a monahilor, ci o chemare pentru fiecare dintre noi. Iar dacă ni se pare că efortul nostru mărturisitor ar fi nesemnificativ sau inutil, să ne amintim de pasărea colibri din această pildă.

Se spune că, într-o zi, o pădure a fost cuprinsă de un incendiu uriaș. În timp ce toate animalele mari și puternice fugeau îngrozite, o mică pasăre colibri s-a ambiționat să ajute. Zbura neobosită spre râu, lua o singură picătură de apă în cioc și o arunca deasupra flăcărilor. Un tigru a întrebat-o atunci cu un rânjel ironic:

– Crezi cu adevărat că vei putea stinge incendiul acesta cu o singură picătură?!

– Eu îmi fac partea mea, a răspuns pasărea colibri.

Cum putem fi misionari creștini în secolul al XXI-lea? Astăzi, când misionariatul se extinde în mediul virtual, se pot folosi platformele moderne pentru a vorbi pe înțelesul generației actuale, așa cum sfinții foloseau altădată piețele publice sau ulițele satelor. Misionariatul mai poate lua forma unor activități educative în

parohii: școli duminicale, cateheze pentru toate vârstele, ateliere de povești, tabere creștine, întâlniri culturale și altele. Esențiale rămân, totuși, legătura cu Biserica, participarea la Sfintele Taine și la viața liturgică, precum și implicarea oamenilor în viața comunității.

Să o rugăm pe Sfânta Cuvioasă Muceniță Evloghia de la Samurcășești să ne lumineze mintea și să ne întărească inima, ca să mărturisim bine Evanghelia în lumea de astăzi.

14. SFÂNTA CUVIOASA ANTONINA DE LA TISMANA (1923-2011)

23 decembrie

Printre modalitățile în care unii oameni și-au sfințit viața, cea mai rară și cea mai periculoasă este nebunia pentru Hristos. Foarte puțini oameni aleg această cale. Ce face un nebun pentru Hristos? În societate sau în mănăstire, el adoptă un comportament nefiresc și greu de înțeles de către cei din jur. Face asta pentru a ascunde o viață duhovnicească înaltă. Nebună pentru Hristos a fost Sfânta Cuvioasă Antonina de la Tismana. Vom evidenția azi opt aspecte esențiale din viața ei. Ne propunem astfel să o cunoaștem mai bine și să înțelegem câte ceva din felul în care a ales să trăiască.

Viața și virtuțile Sfintei Antonina

Sfânta Antonina Diaconu s-a născut într-o familie simplă, de la țară. A venit pe lume în 7 martie 1923, în comuna Runcu, din județul Vâlcea. S-a născut într-o familie de țărani credincioși. Pe părinții săi îi chema Ispas și Maria, iar ea a primit la botez numele Ilinca. A mai avut doi frați și o soră. Când a crescut și a putut să își ajute părinții la treburile casnice, fetița a muncit din greu în gospodărie. Din această cauză, ajunsese să aibă mâinile atât de obosite, încât nu mai putea să scrie bine la școală. Învățătorul ei a crezut însă că Ilinca este leneșă și, văzând că nu reușește nicicum să scrie, obișnuia să o lovească peste mâini. Atunci, ca să nu mai sufere, tatăl ei a retras-o de la școală. A intrat în monahism în 10 iunie 1950, de ziua Sfintei Antonina. Sfânta Antonina s-a călugărit după trecerea mamei sale la cele veșnice. Atunci, cu binecuvântarea duhovnicului și cu acordul tatălui, a intrat în obștea Mănăstirii Tismana. Aici, i s-a încredințat una dintre cele mai umile munci: îngrijirea porcilor. A îndeplinit această ascultare până la sfârșitul vieții.

„Nebună pentru Hristos”

În mănăstire, a dus o viață plină de smerenie și de dragoste pentru celelalte monahii. Pentru inima ei curată, Dumnezeu i-a dat darul rugăciunii, darul înaintevererii și darul smeritei cugetări. Însă Sfânta Antonina a ales să ascundă aceste daruri duhovnicești și să adopte calea nebuniei pentru Hristos. Prin urmare, a început să se comporte într-un mod care celorlalți li se părea ieșit din comun și, uneori, foarte

deranjant. De exemplu, aduna mâncare sub pat până ce aceasta se strica și emana un miros greu. Incomodate, maicile au reclamat-o pe Maica Antonina stareței, care a muștrat-o. Pentru comportamentul ei, a fost adesea dată ca exemplu negativ în consiliile mănăstirești. Cu toate acestea, nu s-a apărut niciodată, nu s-a răzvrătit și nu a intrat în conflict cu celelalte călugărițe.

Odată, într-o adunare la care a participat însuși Mitropolitul, a fost întrebată dacă maicile spun adevărul în legătură cu ciudățeniile pe care le făcea. Maica a răspuns așa: „Știu, Stăpâne, știu și recunosc că din astă lume-s cel mai păcătos!”

Protagonista unor minuni

Se povestește că, într-o iarnă, pe versantul din fața mănăstirii s-a prăbușit un copac. Era frig, zăpada era mare și trunchiul depășea puterile unui om, dar maica a fost văzută trăgând de el, în timp ce se ruga neîncetat și făcea semnul crucii. După trei zile, a reușit să aducă singură copacul până la mănăstire. Iar lemnul lui l-a folosit ca să facă foc la cazanul cu mâncarea pentru porci.

Într-o altă iarnă grea, i s-a făcut dor de fratele ei Alexie. De dor, toată dimineața i-a repetat numele, ca și cum l-ar fi chemat la ea: „Alexie, Alexie, Alexie”. Peste câteva ore, s-a întâlnit pe neașteptate cu fratele ei, care venise să o vadă. Când l-a întrebat ce caută acolo, Alexie i-a răspuns: „Am simțit un foc în spate de a trebuit să vin să te văd!”.

Când fratele ei Alexie a murit, a știut asta, deși era departe de casă, departe de mănăstire, departe de oricine i-ar fi putut spune că el nu mai este. Una dintre maicile de la Tismana, martoră a acestei întâmplări, povestește: *„Când a murit Alexie, eram la ascultare la luncă cu maica Antonina, la cules de corcodușe. Dintr-odată s-a lăsat jos în iarbă și plângea. Eu am crezut că a mușcat-o vreun șarpe. Am întrebat-o de ce plânge și mi-a spus: «A murit Alexie!». «De unde știi? Cine ți-a spus?» Plângea, plângea, apoi s-a liniștit. (...) Ne-am dus la masă, dar ea era cu durere în suflet, îi venea să plângă, dar nu se arăta. S-a deschis oblonul la bucătărie și maica Marina, care era secretară, îi spune: «Maică Antonina, să vii până la birou. Să te îmbraci frumos, să vii să îți dau niște bani că trebuie să mergi acasă că e bolnav Alexie. » Maica mi-a spus: «Ehe, îi bolnav! Și el o murit!».*

Recunoscută de mari duhovnici

Ea era considerată prea simplă de către unele surori din obște, care o ignorau, o marginalizau sau o umileau. Dar sfințenia sa a fost dezvăluită de monahi îmbunătățiți, sosiți la Tismana de la Muntele Athos. Aceștia căutau în România oameni cu viață duhovnicească înaltă și au participat la o întâlnire cu obștea mănăstirii. Deși

maica Antonina nu fusese invitată la întrevvedere, călugării au descoperit-o în mod providențial și au fost uimiți de trăirea ei profundă.

În 23 decembrie 2011, Sfânta Antonina a trecut lin la cele veșnice, după o scurtă suferință care o ținuse o săptămână la pat. O maică apropiată vorbește despre acest moment: *„În ziua aceea m-a chemat ucenica de chilie a maicii Antonina: «Hai până la maica, astăzi cred că se duce.» Am mers. Într-adevăr, se simțea foarte rău. «Mă duc să chem pe cutare să ne ajute s-o îmbrăcăm.» A plecat după maica a cărei ascultare era să pregătească trupul celei adormite în Domnul (...), iar eu am rămas și am aprins o lumânare. Ardea lin și candela. Au venit chiar la timp. Maica era tot mai slăbită și n-a mai durat mult până ce ne-a părăsit. S-a stins așa ușor, ca un pui. Nu de mult primise pentru ultima dată Sfânta Împărtășanie. A avut un sfârșit liniștit, plin de pace. Un sfârșit de creștin adevărat, de călugăr adevărat.”*

Sfânta Antonina și-a răstignit propria voie și mândria pe crucea nebuniei pentru Hristos, dar a câștigat sfințenia. Calea pe care a ales-o este una dintre cele mai înalte forme de nevoință creștină și puțini sunt chemați să o urmeze.

Deși nu a fost nebun pentru Hristos, Sfântul Eufrosin Bucătarul, prăznuit în 11 septembrie, a avut o viață care seamănă cu cea a Sfintei Antonina. Eufrosin se născuse într-o familie de oameni neînvățați și nici el nu avea școală, la fel ca Sfânta Antonina. Dar îi întrecea în fapte bune pe frații din obște care proveneau din familii bogate sau care făcuseră studii înalte. Era smerit și ascultător, răbda mereu cuvintele nedrepte ale celorlalți și nu le zicea niciodată nimic. Era bucătar și gătea zi de zi ca și cum l-ar fi făcut mâncare lui Dumnezeu, nu oamenilor. Inima lui era plină de dragoste pentru El, iar Eufrosin Îl ruga, în taină, să îi dea un colțișor din Împărăția Sa. Dumnezeu l-a ascultat și l-a răsplătit, lăsându-l să locuiască în Rai, chiar din timpul vieții. Smerenia i-a deschis Sfântului Eufrosin, încă din această viață, porțile Raiului. Iar asprimea nevoinței i-a adus Sfintei Antonina cununa sfințeniei.

Raportate la modul nostru de a fi, viața Sfintei Antonina și viața Sfântului Eufrosin Bucătarul sunt greu de înțeles și aproape imposibil de urmat. A te lăsa disprețuit, a refuza să te aperi când ești jignit, a evita în mod voluntar prim-planul sunt alegeri pe care nu le facem cu ușurință. Dar toate acestea au un sens înalt, în logica lui Dumnezeu.

Ce elemente practice, accesibile nouă, am putea transpune, totuși, din viața Sfintei Antonina în viețile noastre?

Mai întâi, *obișnuința de a ne ruga*. Așa cum Sfânta Antonina rostea, fără întrerupere, „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păătoasa”, să Îl

chemăm în rugăciune pe Hristos chiar și în timpul celor mai neînsemnate activități zilnice.

În al doilea rând, *de la ea putem învăța răbdarea în neînțelegeri*. Când suntem neînțeleși, disprețuiți sau ironizați pe nedrept, să nu ripostăm cu agresivitate și să nu începem dispute inutile.

În sfârșit, poate că cea mai importantă „lecție” legată de viața Sfintei Antonina este *să nu îi judecăm pe ceilalți*, pentru că nimeni în afară de Dumnezeu nu cunoaște cu adevărat sufletul unui om. Iar dacă ne surprindem judecând, să ne oprim și să îi privim pe semenii noștri cu îngăduință. Rugăciunea, răbdarea, îngăduința. Măcar atât să învățăm de la Sfânta Cuvioasă Antonina. Să avem parte de rugăciunile sale înaintea lui Dumnezeu.

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

Aleksandrović, Boian (Pr.). *Românii din Timoc. Identitate, credință și rezistență duhovnicească*. Zaječar: Vicariatul Ortodox Român al Serbiei, 2018.

Atanasiu, Mihai Bogdan; Palade, Mihaela. *Mănăstirea Pasărea, credință, artă, educație*. București: Basilica, 2013.

Bălan, Ioanichie (Arhim). *Patericul românesc, Mănăstirea Sihăstria*, 2005, pp. 257-258.

Baldovin, Anastasie. „Viața Sfântului Calinic de la Cernica”. În *Sfinții stareți Gheorghe și Calinic de la Cernica*, Sibiu: Deisis, 2018.

Botoi, Oliviu (Pr.). *Maternitatea sfințitoare. Sfânta Cuvioasă Filotimia, mama Sfântului Dometie cel Milostiv de la Râmeț*. Alba Iulia: Reîntregirea, 2026.

Broșură Basilica 2026 — *Sfintele Femei Române*. București: Basilica, 2026.

„Cuvioasa Maică Evloghia Țârlea de la Mănăstirea Ciorogârla”. În vol. Georgeta Bidilică-Vasilache, *Un cuvios de Pateric: Părintele Protosinghel Nicodim Bujor Cernicanul*. Cluj-Napoca: Renașterea, 2017, pp. 221-235.

„Cuvioasa Mavra de la Ceahlău era însoțită mereu de o căprioară”. În *Doxologia.ro*, 22 martie 2017, <https://doxologia.ro/cuvioasa-mavra-de-la-ceahlau-era-insotita-mereu-de-o-caprioara>, [accesat iulie 2026].

Cuviosul Gherontie mi-a spus: „Este nebună pentru Hristos!”. În www.cuviosulgherontie.com. <https://cuviosulgherontie.com/cuviosul-gherontie-mi-a-spus-este-nebuna-pentru-hristos/> [accesat iulie 2026].

„Doamna Despina”. Wikipedia. Enciclopedia liberă. https://ro.wikipedia.org/wiki/Doamna_Despina

Drăghiceanu, Virgil. „Doamna Despina”. În: *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, VI (1913), pp. 1–18.

„Elisabeta Lazăr (schimonahie)”. Wikipedia. Enciclopedia liberă. [https://ro.wikipedia.org/wiki/Elisabeta_Lazăr_\(schimonahie\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Elisabeta_Lazăr_(schimonahie)) [accesat iulie 2026].

Gane, Nicolae. *Trecute vieți de doamne și domnițe*. Iași: Viața Românească, 1932.

Ioniță, Macarie (Arhimandrit). *Sfânta Cuvioasă Elisabeta de la Pasărea. Viața și nevoințele*. București: Arhiepiscopia Bucureștilor, 2025.

Iorga, Nicolae. *Doamne și Domnițe ale românilor*. București: Minerva, 1888.

Iorga, Nicolae. Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a românilor. Vol. I. București: Tipografia Neamul Românesc, 1908.

Lazăr, Elisabeta (Schimonahia). În tăcerea munților. Scrisori duhovnicești din pustia Giupalăului. București: Sophia, 2015.

Lupaș, Ioan, Anastasia Șaguna. București: Cartea Românească, 1929 (?). Disponibilă pe <https://dspace.bcucuj.ro/handle/123456789/176980>

Măicăreasa de la Diaconești (colectiv). Măria sa, Neagoe Basarab. Însemnările Monahiei Platonida, Doamna Despina a Țării Românești. Bacău: Mănăstirea Diaconești, 2010.

„Mândălina Cătălinici”. Wikipedia. Enciclopedia liberă. https://ro.wikipedia.org/wiki/M%C3%A2nd%C3%A2lina_C%C3%A2t%C3%A2linici [accesat iulie 2026].

Marcu, George. Femei de seamă din România. De ieri și de azi. București: Meronia, 2017.

Marcu, George; Ilinca, Rodica. Enciclopedia personalităților feminine din România. București: Meronia, 2012.

Mesajul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, la proclamarea Sf. Olimpiada din Fărcașa: „Cea dintâi vrednicie a sfintei este aceea de mamă jertfelnică”. În Basilica.ro, 4 iulie 2026.

Nicolescu, Costion (Coordonator). Părintele Dometie de la Râmeț. București: Bizantină, 2001. Ediție electronică: <https://www.sufletortodox.ro/arhiva/carti-documente/Parintele%20Dometie%20de%20la%20Rameti.pdf>

Nițu, Florentina; Nedici, Radu (coord.). Brâncoveanu 300: Epoca brâncovenească la orizontul modernității românești. București: Editura Universității din București, 2014.

Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române. „Comunicat de presă: Canonizarea a 16 femei cu viață sfântă”. Ședința Sfântului Sinod, 1 iulie 2025. <https://patriarhia.ro> [accesat iulie 2026].

Pelaghia (Monahia). Patru ani în pustia Giupalăului cu Sfânta Elisabeta. Mărturii. Interviu publicat în Basilica.ro, 30 aprilie 2026.

Petrache, Tatiana. „Vede Dumnezeu — Sfânta Magdalena (Mândălina) Cătălinici de la Mălăinița”. În: Familia Ortodoxă, octombrie 2025, pp. 12–18.

Popescu, Nicolae M. Viața și faptele Domnului Țării Românești Constantin Vodă Brâncoveanu. București: Basilica, 2014.

PS Timotei Prahoveanu, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, „Mamele sfinte - o temă încărcată de frumusețe duhovnicească”. În Ziarul Lumina, 3 iulie 2026.

Sfânta Filotimia și Sfântul Dometie cel Milostiv, mamă și fiu în calendarul Bisericii Ortodoxe, reportaj realizat de Iuliana Lazăr pentru Trinitas TV, 5 iulie 2026 [accesat iulie 2026].

Suferințele Mamei Blondina, o martiră a Siberiei, Ediția a III-a. Mănăstirea Sihăstria, 2010.

Tănase, Petroniu (Arhimandrit). Icoane smerite din Sfânta Ortodoxie românească, București: Bizantină, 2002. Text disponibil și pe Doxologia.ro.

Totorcea, Ștefania, „Schimonahia Filofteia: Cine a fost mama Sfântului Calinic de la Cernica”. În Basilica.ro, 10 decembrie 2025, <https://basilica.ro/schimonahia-filofteia-cine-a-fost-mama-sfantului-calinic-de-la-cernica/>, [accesat iulie 2026].

Videscu, Theodora (Stavrofora). Monahia Platonida. Despina Milița Doamna, soția Sfântului Voievod Neagoe Basarab. Râmnicu Vâlcea: Praxis — Arhiepiscopia Râmnicului, 2017.

Zoe Dumitrescu-Bușulenga, în dialog cu Fabian Anton: Oameni și întâmplări din Văratecul de altădată. În Liternet.ro. <https://atelier.liternet.ro/articol/20960/Zoe-Dumitrescu-Busulenga-Fabian-Anton/Oameni-si-intamplari-din-Varatecul-de-altadata.html> [accesat iulie 2026].